

Nota
Aalst – Nieuwstraat 38

Natasja Reyns

Bornem
2021

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

Identificatie van de bekrachtigde archeologienota die het uitgestelde vooronderzoek als maatregel
bevatte: 12720

All-Archeo bvba
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2021/12.807/50

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van
de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten proefputtenonderzoek.....	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.1	Archeologische voorkennis	6
2.2	Onderzoeksopdracht	7
2.2.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.2.2	Beschrijving geplande werken.....	7
2.2.3	Werkwijze en strategie.....	12
2.3	Assessmentrapport	18
2.3.1	Methoden, technieken en criteria bij het assessment.....	18
2.3.2	Assessment van de vondsten	18
2.3.3	Assessment van stalen	19
2.3.4	Conservatie assessment	19
2.3.5	Assessment van de landschappelijke ligging.....	19
2.3.6	Assessment van sporen	25
2.3.7	Assessment van het onderzochte gebied.....	35
2.3.8	Interpretatie, beschrijving van de potentiële kennis, waardering en afweging noodzaak verder onderzoek	37
3	Samenvatting.....	39
4	Bibliografie	40
4.1	Publicaties	40
4.2	Websites	40
5	Bijlagen	41
5.1	Archeologische periodes	41
5.2	Plannenlijst	41
5.3	Fotolijst.....	41
5.4	Tekeningenlijst	42
5.5	Dagrapporten	42
5.6	Vondstenlijst.....	44
5.7	Sporenlijst.....	45
5.8	Lagenlijst.....	45
5.9	Murenlijst	46
5.10	Stalenlijst	47
5.10.1	Baksteen	47
5.10.2	Mortel.....	47

1 Inleiding

De nota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt en waarbij de betrokken percelen binnen een archeologische zone liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.² Het onderzoek volgt op een archeologienota waaruit de noodzaak van bijkomend archeologisch vooronderzoek bleek.³

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

³ Vanhee/Ferket 2019

2 Verslag resultaten proefputtenonderzoek

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2021A284

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Betrokken actoren en specialisten met vermelding van hun rol of functie: Natasja Reyns (veldwerkleider), Rani Evaert (assistent-archeoloog)

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Aalst, Aalst, Nieuwstraat 38, Nieuwstraat

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 126545.54, 180906.72
- 126567.42, 180942.78

Kadastrale percelen: Aalst, Afdeling 1, sectie A, nummer 899c

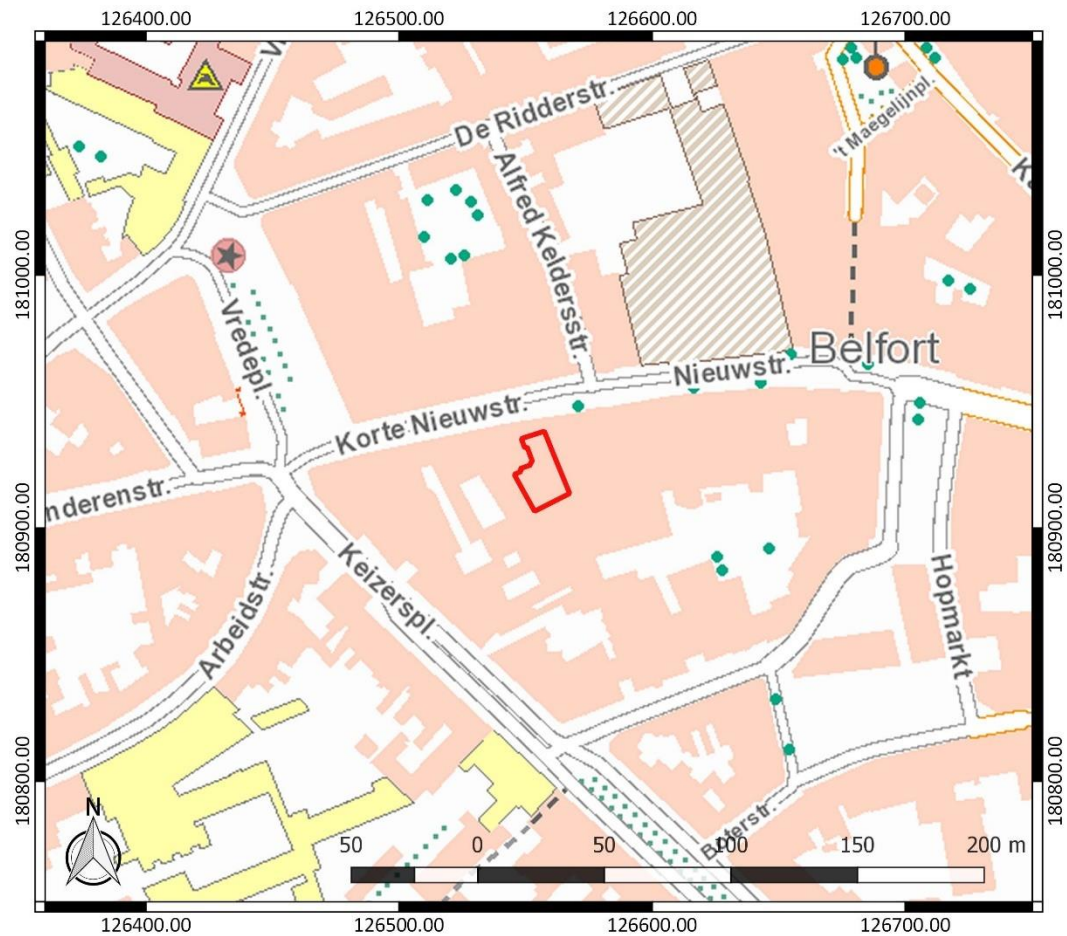
Kadastraal plan:

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 370,5 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 29/01/2021-27/03/2021

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: proefputtenonderzoek, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd

Verstoorde zones: Het onderzoeksgebied was voorafgaand aan het onderzoek volledig bebouwd (Figuur 1). Er kan verondersteld worden dat de realisatie van deze gebouwen enige negatieve impact heeft gehad op het archeologisch bodemarchief. De precieze aard en de omvang van deze verstoring is echter niet gekend.

2.1 Archeologische voorkennis

Een bureauonderzoek (projectcode 2019J11) werd reeds uitgevoerd. Het toonde aan dat het onderzoeksgebied een zeer hoog archeologisch potentieel kent. Deze inschatting is gebaseerd op de ligging binnen de historische stadskern van Aalst, waar een complexe verticale stratigrafie te verwachten is, die teruggaat van de nieuwste tijd tot zelfs in de steentijd. Dat impliceert dat er naast de aanwezigheid van muurresten en meerdere vloerniveaus, ook rekening dient gehouden te worden met de aanwezigheid van onder meer oude ploeglagen en oudere bodemhorizonten waarin sporen ouder dan de middeleeuwse occupatie kunnen voorkomen. Het noordelijk deel van het perceel is zeker bebouwd geweest van voor het midden van de 16de eeuw en naar analogie met vondsten in de

buurt zelfs al voor de 14de eeuw. Het zuidelijk deel van het perceel wordt pas in de 19de eeuw ingenomen door bebouwing. Daarvoor deed het dienst als (moes)tuin.⁴

2.2 Onderzoeksopdracht

Doel van het proefsleuvenonderzoek is nagaan of er zich archeologische resten bevinden binnen het onderzoeksgebied, om de afweging te kunnen maken wat de versturende impact is van de geplande bodemingreep.

2.2.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Onderzoeksvragen zijn de volgende:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Waar bevindt zich de grondwaterspiegel?
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Zijn resten van de historische bebouwing, te zien op historische kaarten, aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Zijn er oudere archeologische waarden dan late middeleeuwen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Zijn relevante archeologische resten aanwezig binnen het onderzoeksgebied? Zo ja, is behoud in situ mogelijk of is verder archeologisch onderzoek nodig?

Randvoorwaarden: niet van toepassing.

2.2.2 Beschrijving geplande werken

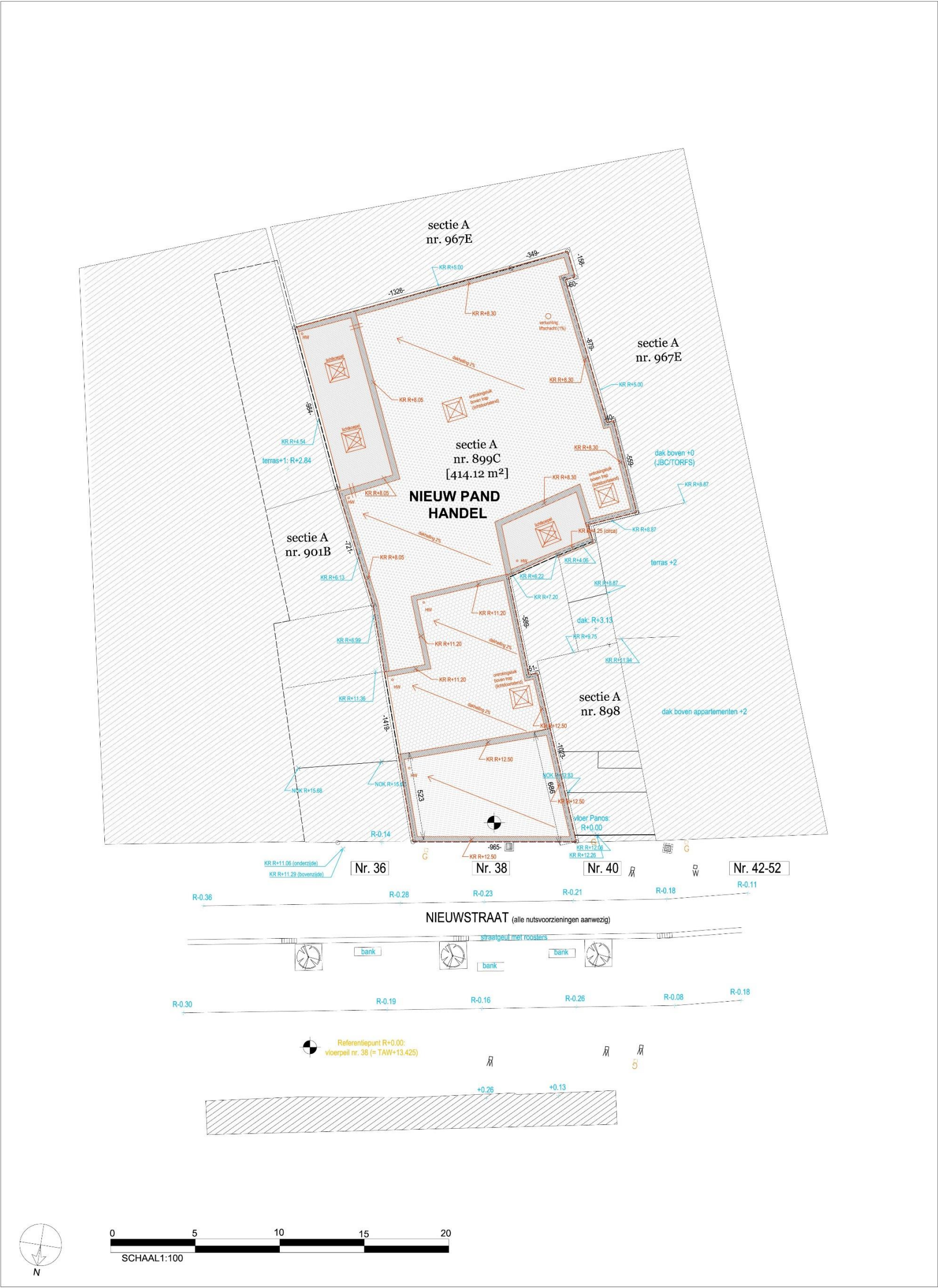
Op het terrein werd het bestaande winkelpand afgebroken. Dit pand beschikt over een kelder aan de voorzijde (aan de kant van de Nieuwstraat). Er werd een registratie van de kelder uitgevoerd. Het blijkt een historische kelder te zijn. In de plaats komt een nieuw winkelpand met ruimte voor een winkel op het gelijkvloers en op de eerste verdieping (Figuur 3). De fundering zal bestaan uit een paalfundering (Figuur 5 en Figuur 6). De funderingsbalken en aan te leggen leidingen zullen samen maximaal een verstoringsdiepte van ca. 60 cm onder de vloerplaat kennen.

Binnen de winkel zal plaats zijn voor toiletten voor personeel en bezoekers en voor een uitgietsbak en lavabo (Figuur 4). De leidingen worden onder het vloerniveau geplaatst en worden aangesloten op de openbare riolering.

Het hemelwater wordt opgevangen in een hemelwaterkelder, waarop een overloop voorzien wordt naar de openbare riolering. Deze putten worden achteraan de winkel geplaatst, onder het vloerniveau. Er wordt ook een goederenlift met liftput geïnstalleerd. De liftput en de waterputten van 10.000 liter betekenen plaatselijk een grotere verstoringsdiepte. Voor de liftput bedraagt de verstoringsdiepte ca. 1,5 m onder de vloerplaat.⁵ Voor het uitgraven van de liftput dient telkens een strook van 1 m breed uitgegraven te worden. In functie van stabiliteit wordt een betonnen onderschoeiing gegoten. Van zodra die voldoende uitgehard is, wordt de volgende strook aangepakt, tot de volledige liftput uitgegraven is.

⁴ Vanhee/Ferket 2019, 50

⁵ Vanhee/Ferket 2019, 14

Maten in [cm]
Hoogtepeilen in [m]: Relatief tov R+0.00
(= bestaande en nieuwe vloerpassing)

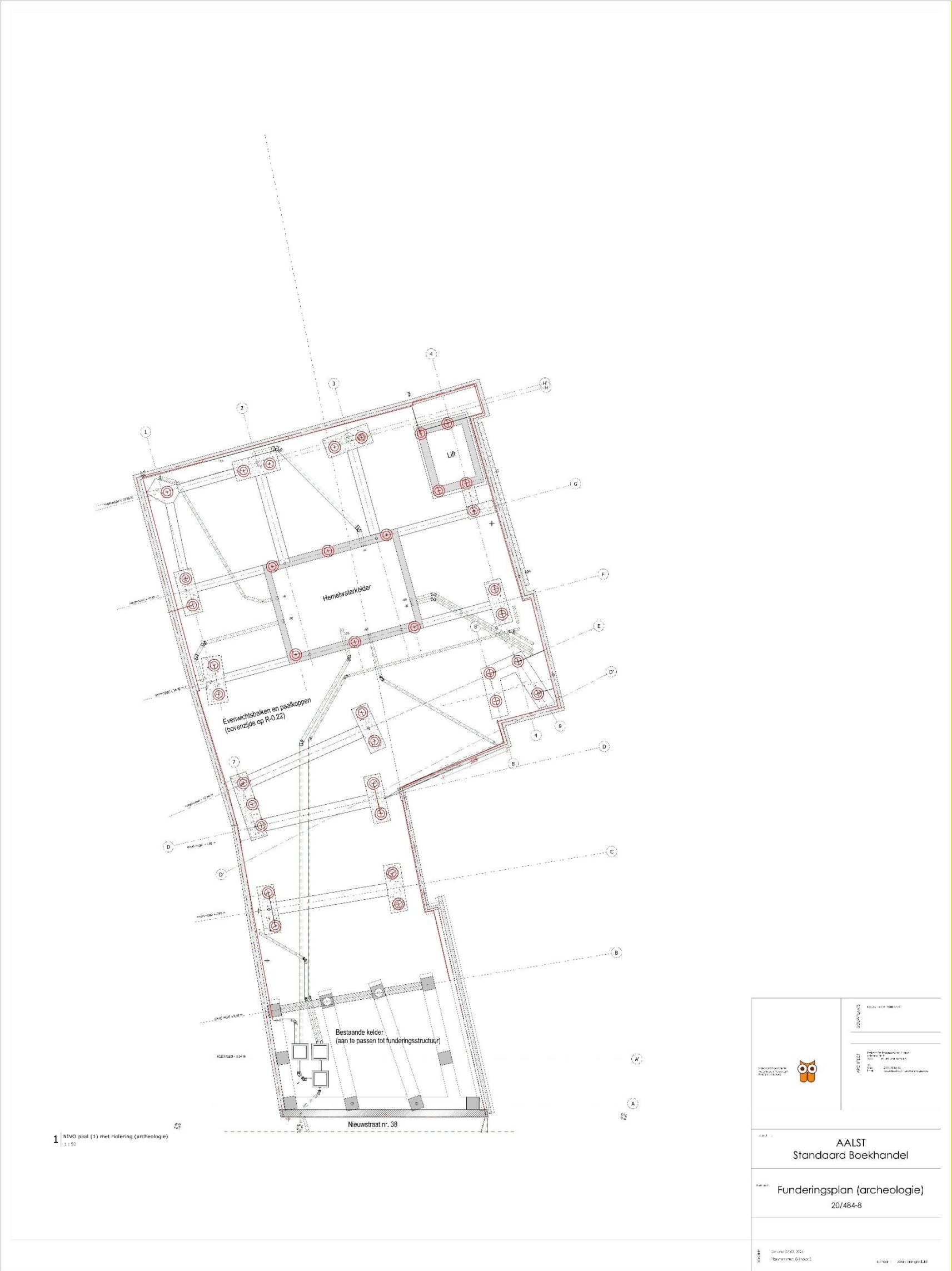
BOUWHEER
Standaard Boekhandel nv
Industriepark-Noord 28A
9100 SINT-NIKLAAS

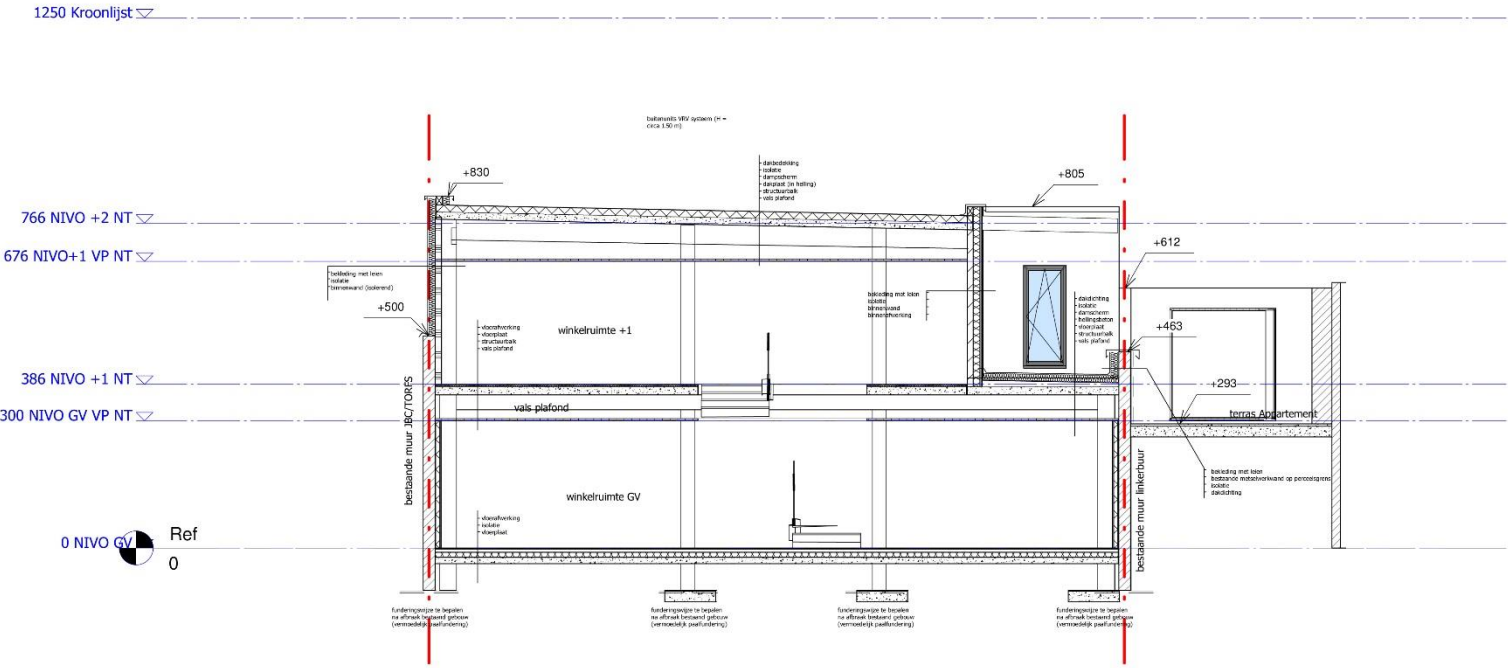
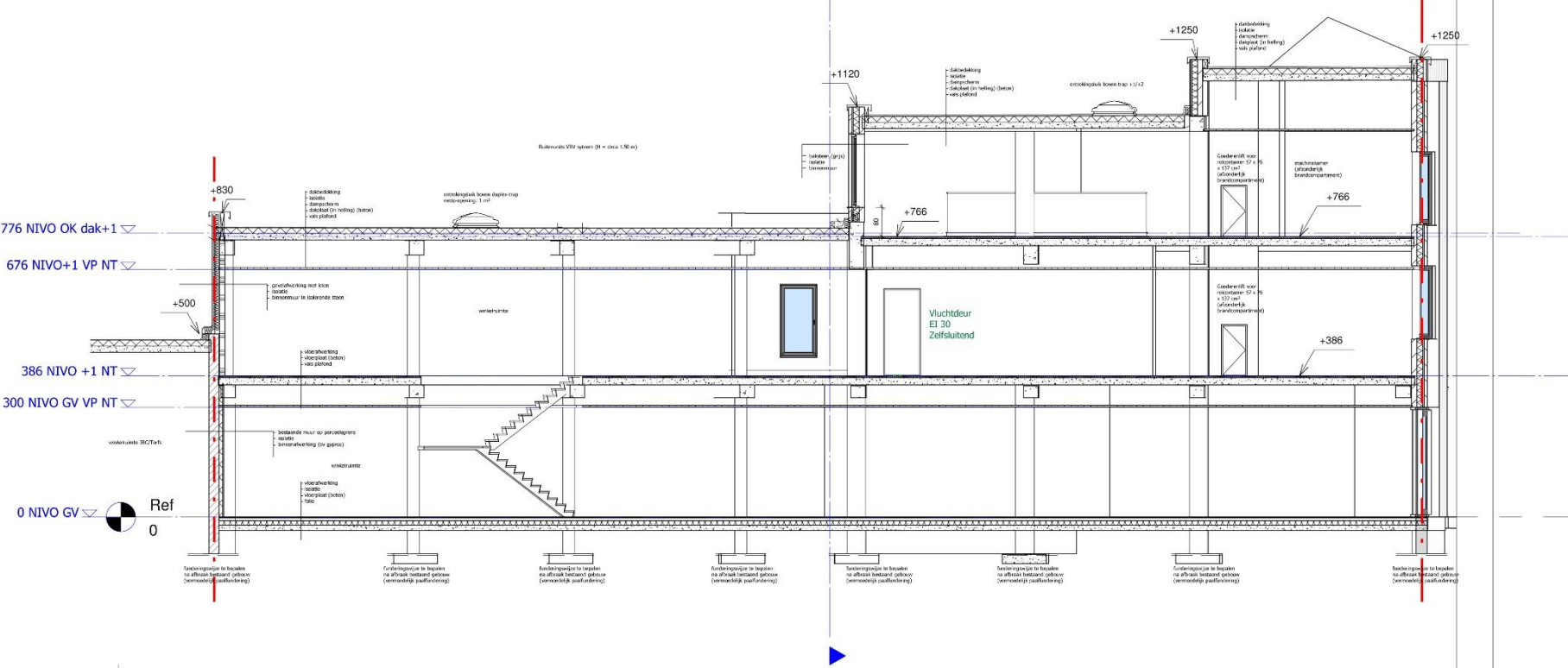
DOSSIER
dossier nr.: 18/452
plan : Inplantingsplan nieuwe toestand
plannaam: BA_HANDEL_LN_1
datum : 15/03/2019
schaal : 1/100
bouwplaats: Nieuwstraat 38 - 9300 AALST

ARCHITECT
Liesbeth De Raeymaecker, ir.-arch.
Achterheide 9
2870 Liezele
GSM : 0494-98 85 86
Email : liesbethderaeymaecker@telenet.be

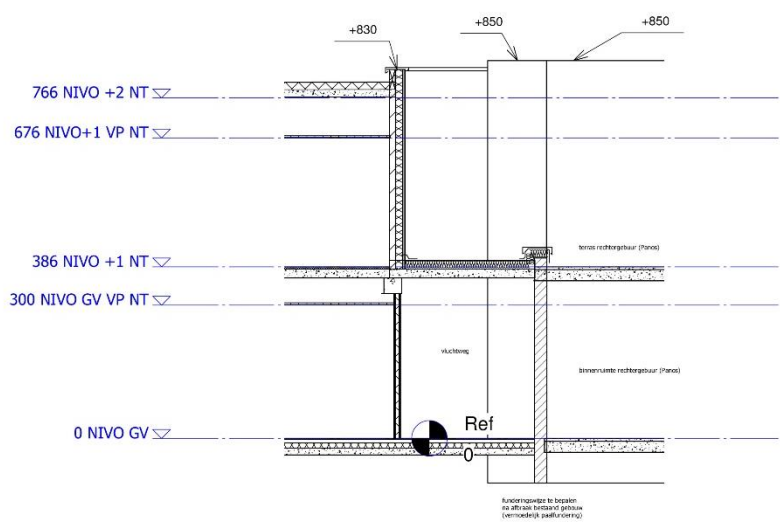
Figuur 3: Inplantingsplan nieuwe toestand (Liesbeth De Raeymaecker, ir.-arch.)

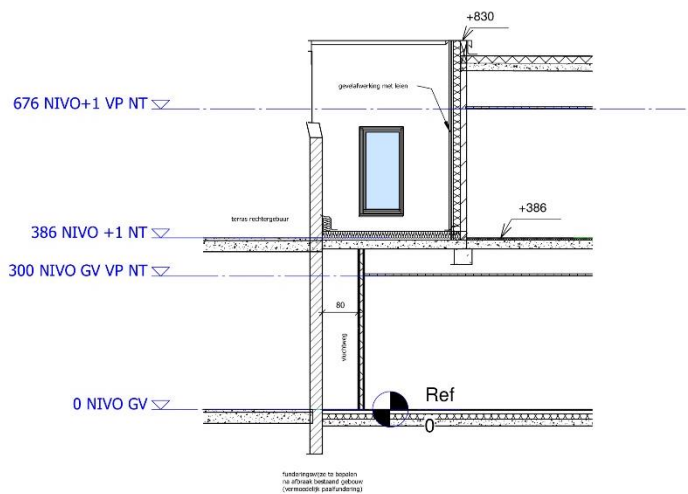
Figuur 4: Funderings- en rioleringsplan (Liesbeth De Raeymaecker, ir.-arch.)

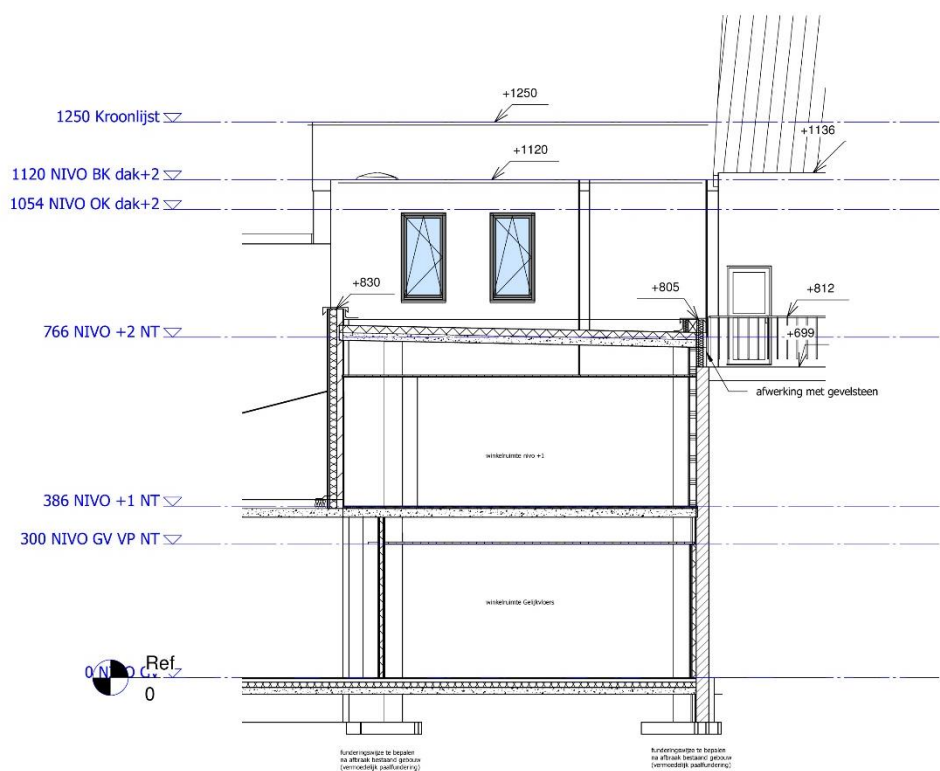
Figuur 5: Snedes A-A' en B-B' (Liesbeth De Raeymaecker, ir.-arch.)

3 E-E'
1 : 100

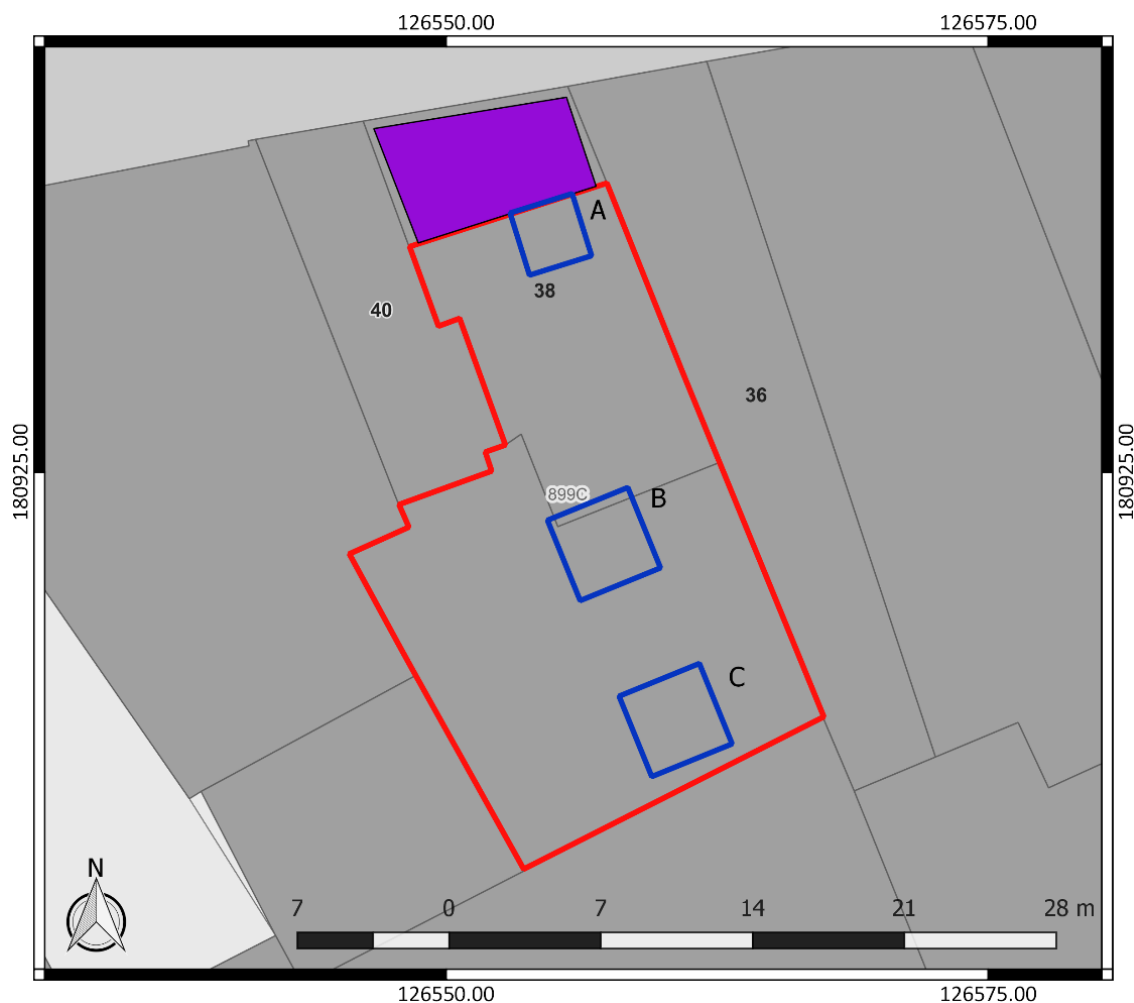
4 F-F'
1 : 100

Figuur 6: Snedes C-C', G-G' (Liesbeth De Raeymaecker, ir.-arch.)

2.2.3 Werkwijze en strategie

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden is een proefputtenonderzoek aangewezen. Het is de meest geschikte onderzoeksmethode om het nodige inzicht te bieden in de stratigrafie, de aard, de omvang, de bewaringstoestand en het potentieel van het aanwezige bodemarchief. Er werden twee werkputten aangelegd. In het zuiden van het onderzoeksgebied waren normaal gezien twee werkputten van 4 x 4 m voorzien (B en C). Door een miscommunicatie tussen de bouwheer en de aannemer werd echter voorafgaand aan het proefputtenonderzoek al begonnen met de uitgraving van de waterkelder die centraal binnen het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied voorzien is. De werkput die voor deze kelder gegraven werd, bedraagt ca. 8 x 8 m. Er werd besloten de reeds aangelegde werkput te registreren en het deel van de kelder dat nog uitgegraven diende te worden voor de werken stilgelegd werden, verder uit te graven en te registreren ter vervanging van de twee werkputten die oorspronkelijk voorzien waren. De proefput die voorzien was in het noorden van het onderzoeksgebied (A), kon wel aangelegd worden zoals voorzien. De werkput was 3 x 3 m groot.

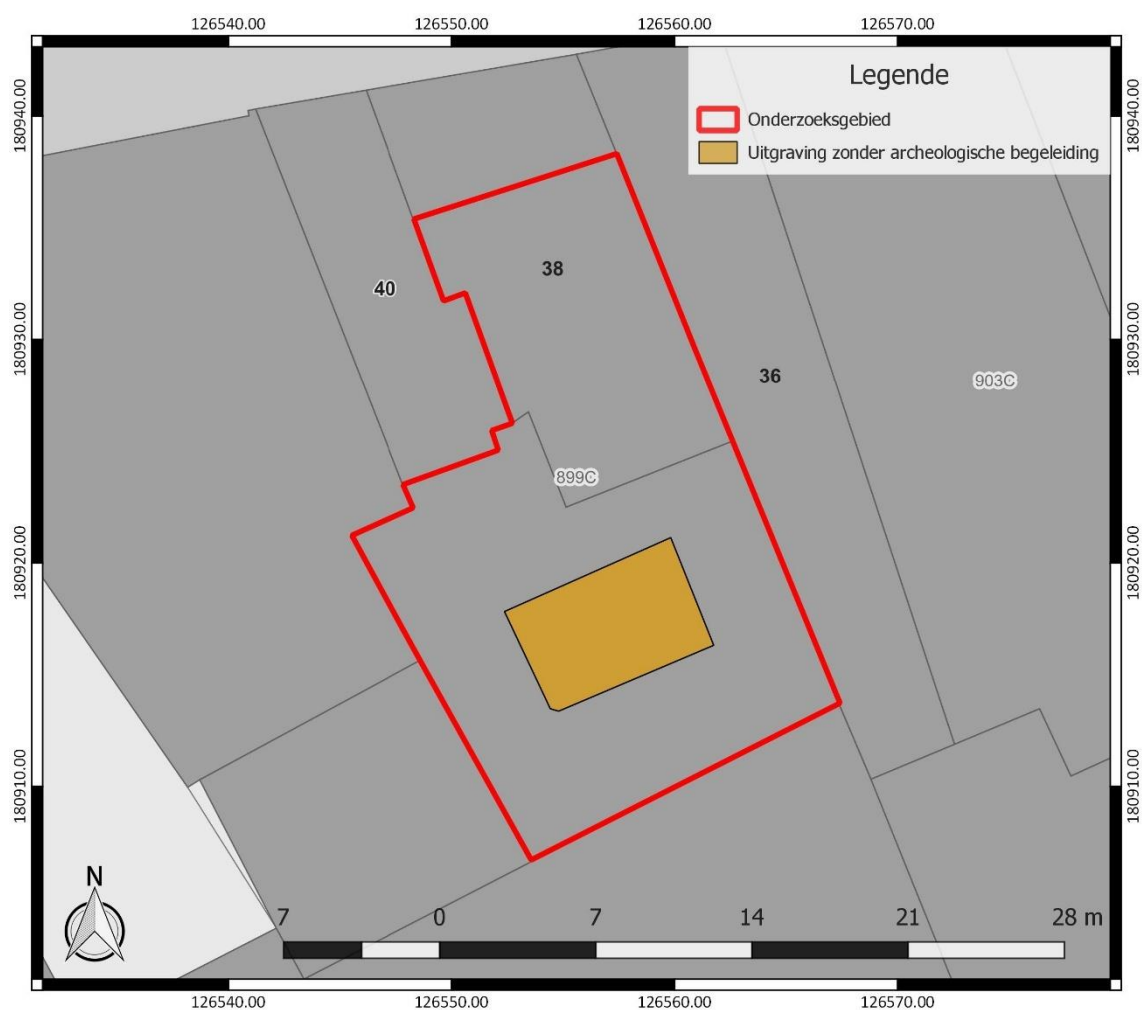

Figuur 7: Inplanting van de proefputten zoals oorspronkelijk voorzien was, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be) (Vanhee 2019, 6)

Relevante archeologische niveaus bevonden zich op een diepte tussen 12 cm en 2,23 m onder de betonplaat van het gesloopte winkelpand of op een hoogte tussen 11,04 en 12,96 m TAW.

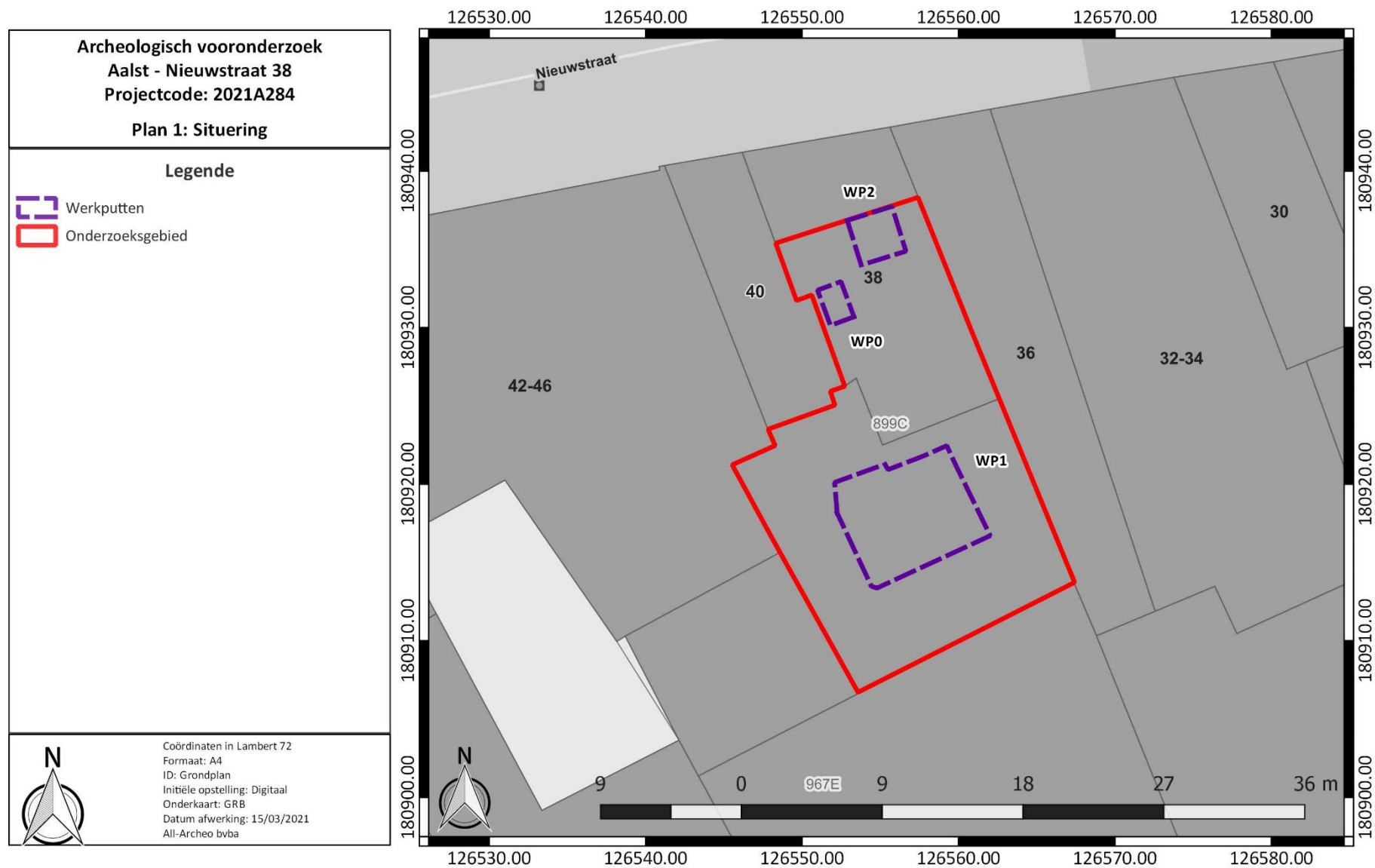
De diepte van het niveau waarop sporen of vondstenconcentraties aanwezig zijn, werd door de veldwerkleider bepaald op basis van de vraagstelling en onderzoeksdoelen uit het programma van

maatregelen, uitgezonderd ter hoogte van de verstoring door het graven van een deel van werkput 1 voorafgaand aan het proefputtenonderzoek.

Figuur 8: Situering van de zone die zonder archeologische begeleiding uitgegraven werd, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

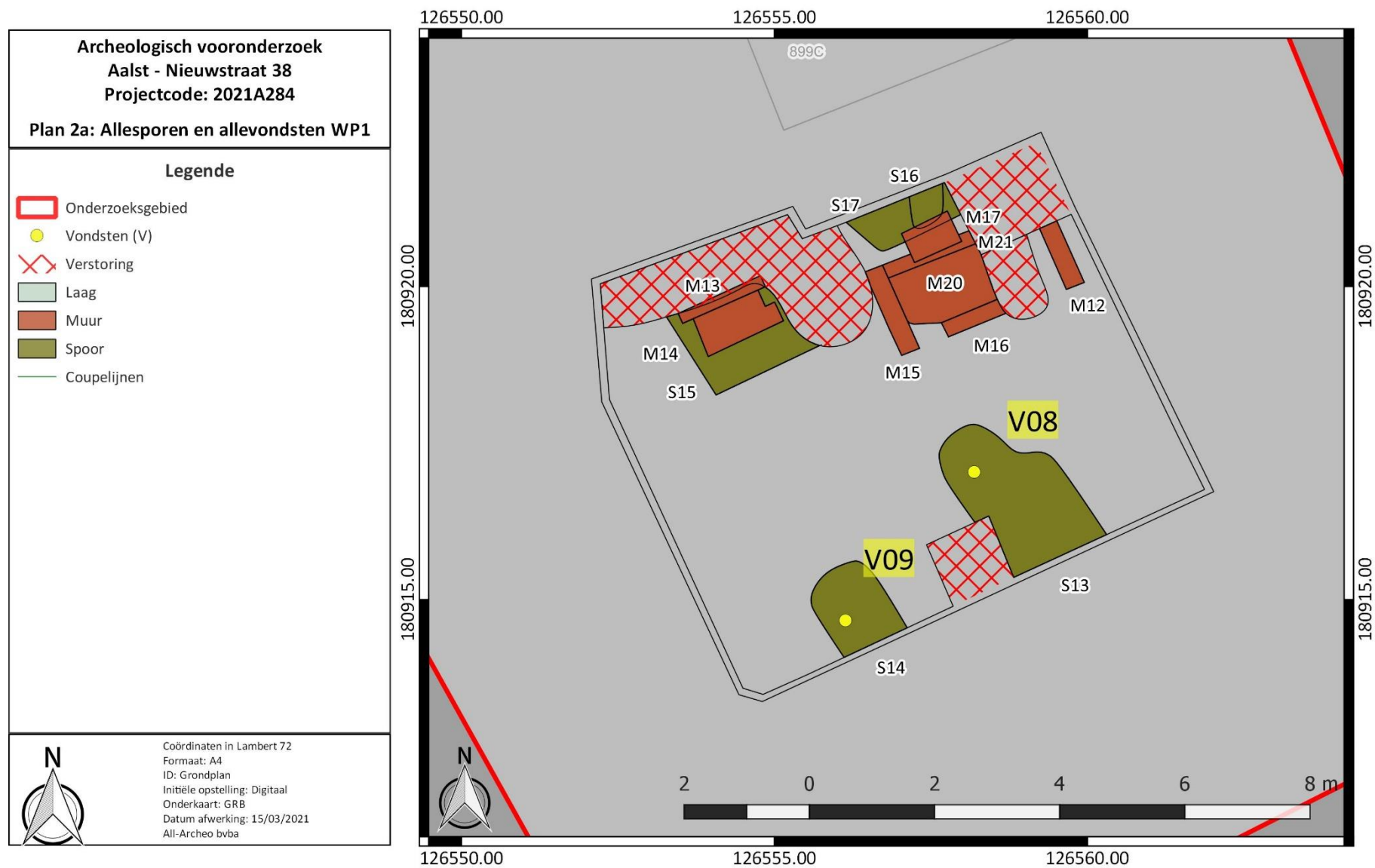
Voorafgaand aan de uitbraak van de vloerplaat werden langs de grenzen van het perceel trekpalen geplaatst om de stabiliteit van de omliggende gebouwen te verzekeren. De stabiliteit van de aanliggende gebouwen bleek problematisch tijdens de werken. Er bleken verschillende schoringen nodig. Tijdens het plaatsen van de trekpalen werden muurresten aangetroffen. Ze werden geregistreerd in werkput 0.

Figuur 9: Situering werkputten, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Figuur 10: Allesporen- en alle vondstenkaart, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Figuur 11: Allesporen- en alle vondstenkaart, detail werkput 1, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Figuur 12: Allesporen- en alle vondstenkaart, detail werkput 2, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.3 Assessmentrapport

2.3.1 Methoden, technieken en criteria bij het assessment

Er werden negen vondsten aangetroffen tijdens het onderzoek. Het conservatie-assessment werd uitgevoerd door de veldwerkleider. Er zijn geen archeologische vraagstellingen die aan de hand van staalname voor natuurwetenschappelijk materiaal onderzocht dienden te worden. Het assessment van de sporen werd uitgevoerd op basis van de plannen, profieltekeningen, foto's en spoorbeschrijvingen.

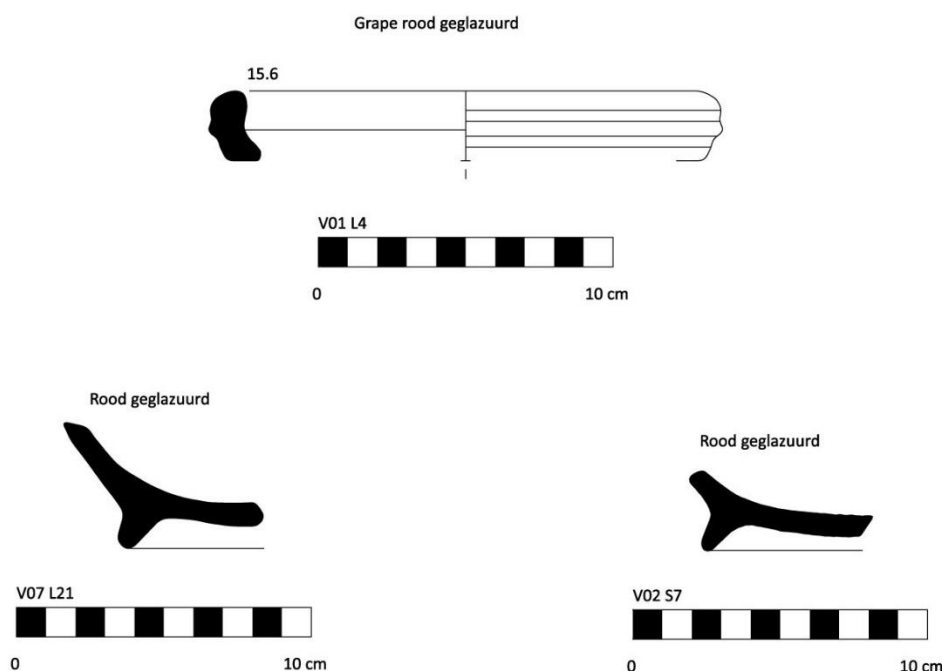
Door middel van proefputten werd een oppervlakte opgelegd van 67,8 m². Dit is 18,30 % van de te onderzoeken zone.

2.3.2 Assessment van de vondsten

Tijdens het proefputtenonderzoek werden negen vondsten geregistreerd. Het gaat om rood (geglazuurd) aardewerk, grijs aardewerk, steengoed, baksteen en dierlijk botmateriaal. De vondsten zijn overwegend te dateren in de late middeleeuwen tot de nieuwe tijd. We bespreken de vondsten in detail in relatie tot de sporen en lagen waarin ze aangetroffen werden.

Figuur 13: Foto vondsten

Figuur 14: Tekening vondsten

2.3.3 Assessment van stalen

Er zijn geen archeologische vraagstellingen die aan de hand van staalname voor natuurwetenschappelijk materiaal onderzocht dienden te worden. Er is dus geen natuurwetenschappelijk onderzoek nodig.

2.3.4 Conservatie assessment

De vondst bevindt zich in een goede staat. Indien de vondsten in een stabiele omgeving bewaard worden, is geen bijkomende conservatie nodig.

2.3.5 Assessment van de landschappelijke ligging

De site kent een complexe verticale stratigrafie (Figuur 16). Onmiddellijk onder de betonplaat van het gesloopte winkelpand komen relevante archeologische resten aan het licht.

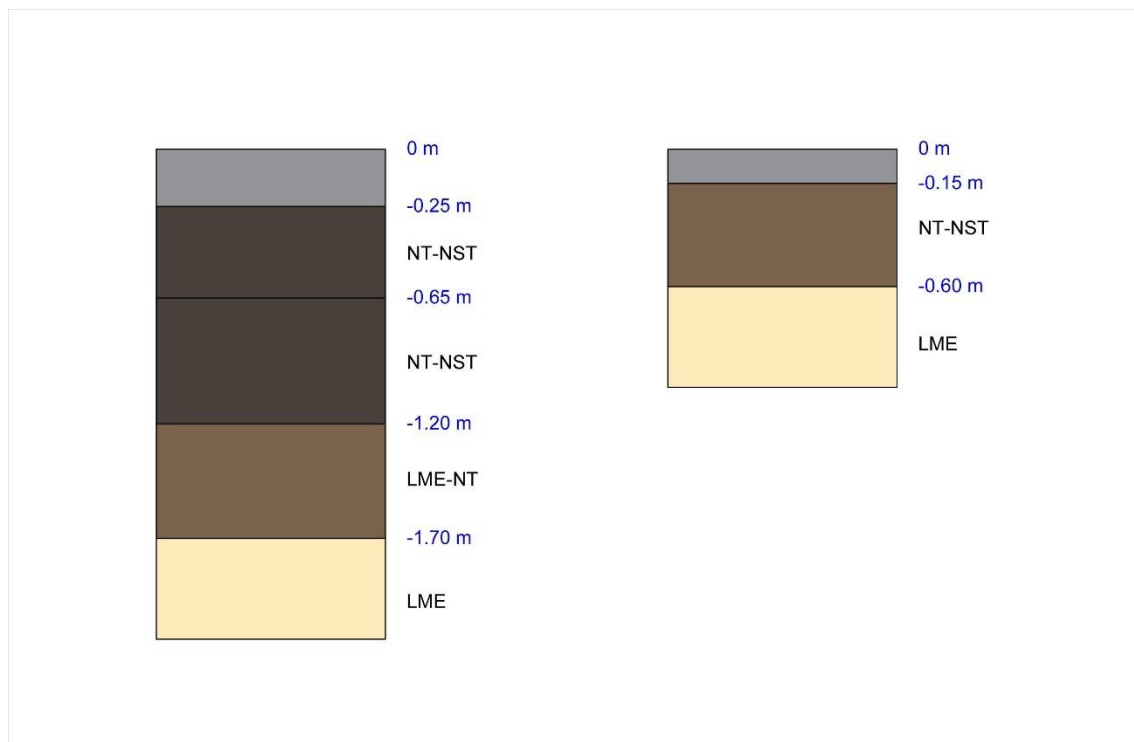
De C horizont werd vastgesteld op een diepte die varieert van ca. 60 cm aan de straatzijde, achter de historische kelder, tot ca. 1,60 à 1,70 m in het zuiden van het onderzoeksgebied. Het verschil van ongeveer 1 m in het niveau waarop de C horizont vastgesteld is, is opvallend. Het is niet duidelijk wat er gebeurt met het stratigrafisch pakket in de zone tussen de proefputten.

Mogelijk reflecteert dit voor een stuk de oorspronkelijke topografie, maar mogelijk is dit verschil ook versterkt door ontginning of door tuinbouw op het achterliggend, in het verleden niet bebouwde deel van het terrein.

Onderzoek net ten westen en ten zuiden van het onderzoeksgebied – ter hoogte van Nieuwstraat 42-52, leverde gelijkaardige vaststellingen op. Ook hier bleek het laatmiddeleeuwse niveau zich op ca. 50 cm onder het maaiveld te bevinden aan de straatkant en ook hier werd vastgesteld dat de natuurlijke lagen naar het zuiden toe heel sterk duiken. Dit doet veronderstellen dat hier in het

landschap van nature ene landrug aanwezig is geweest, die mogelijk de inplanting van de handelsweg op deze locatie verklaart.⁶ Verder ten zuiden van het onderzoeksgebied werd bij onderzoek de aanwezigheid van een mogelijke vijver of poel vastgesteld.⁷ Mogelijk was de vijver of poel te situeren ter hoogte van een natte depressie. In dat geval kan de vondst eveneens gezien worden als een argument ter ondersteuning van de hypothese dat de Nieuwstraat te situeren is ter hoogte van een rug in het landschap en dat de topografie oorspronkelijk sterk afnam naar het zuiden toe.

Dit betekent dat aan de straatzijde over het algemeen slechts één relevant archeologisch niveau verwacht wordt. Plaatselijk kan het echter zijn dat meerdere relevante archeologische niveaus zich manifesteren en dat dus meerdere vlakken aan de orde zijn ter hoogte van complexe spoorcombinaties.

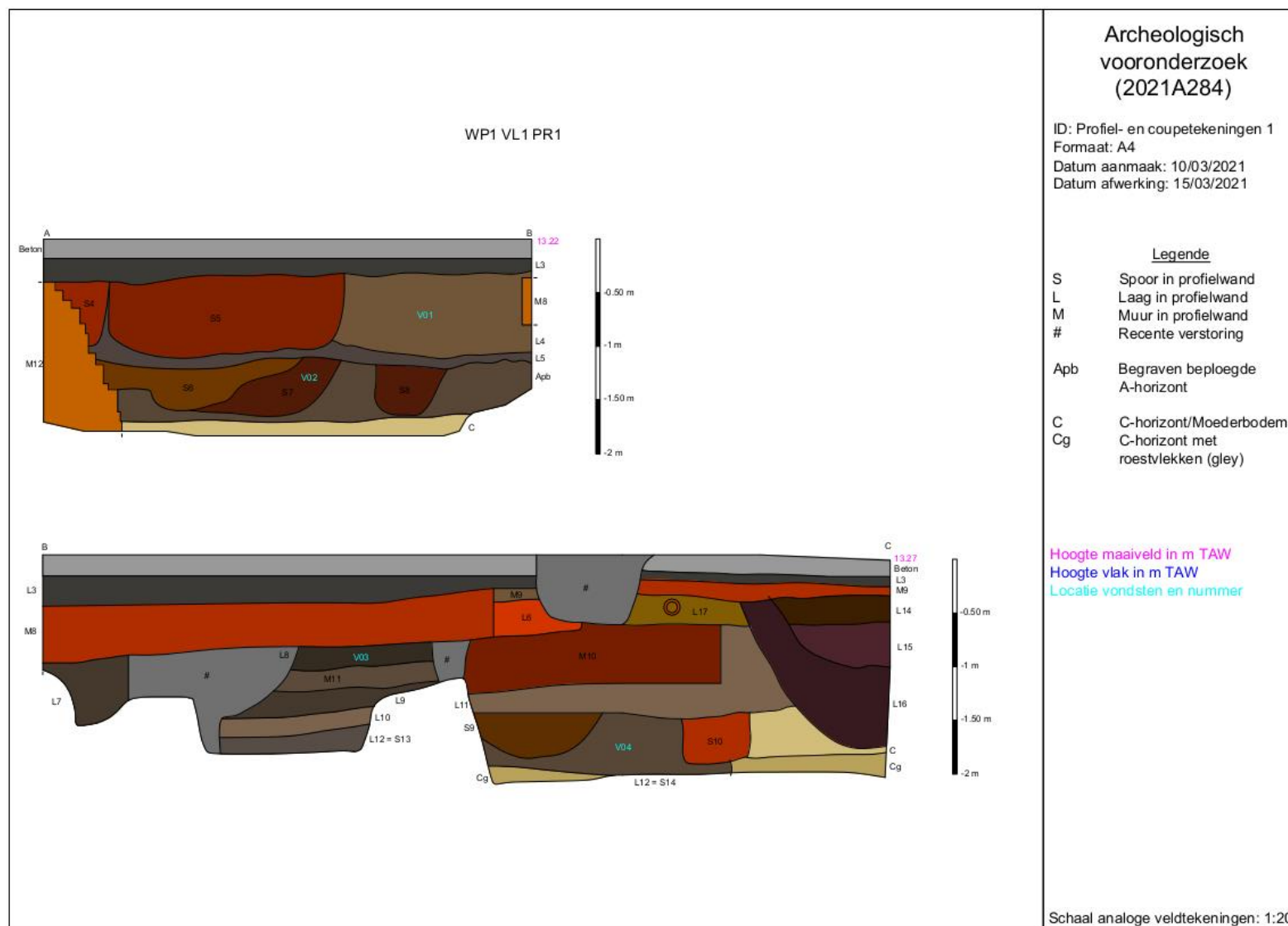

Figuur 15: Schematische weergave van de vastgestelde stratigrafie met links het beeld ter hoogte van werkput 1 en rechts ter hoogte van werkput 2

In het zuiden van het onderzoeksgebied werd een dikkere stratigrafie vastgesteld, wat zich ook uit in meerdere relevante archeologische niveaus. Duidelijke cesuren zijn op te merken op een diepte van 65 cm, 1,20 m en 1,70 m onder de betonplaat van het voormalige winkelpand.

⁶ Labiau/Vanden Borre 2010, 3-11

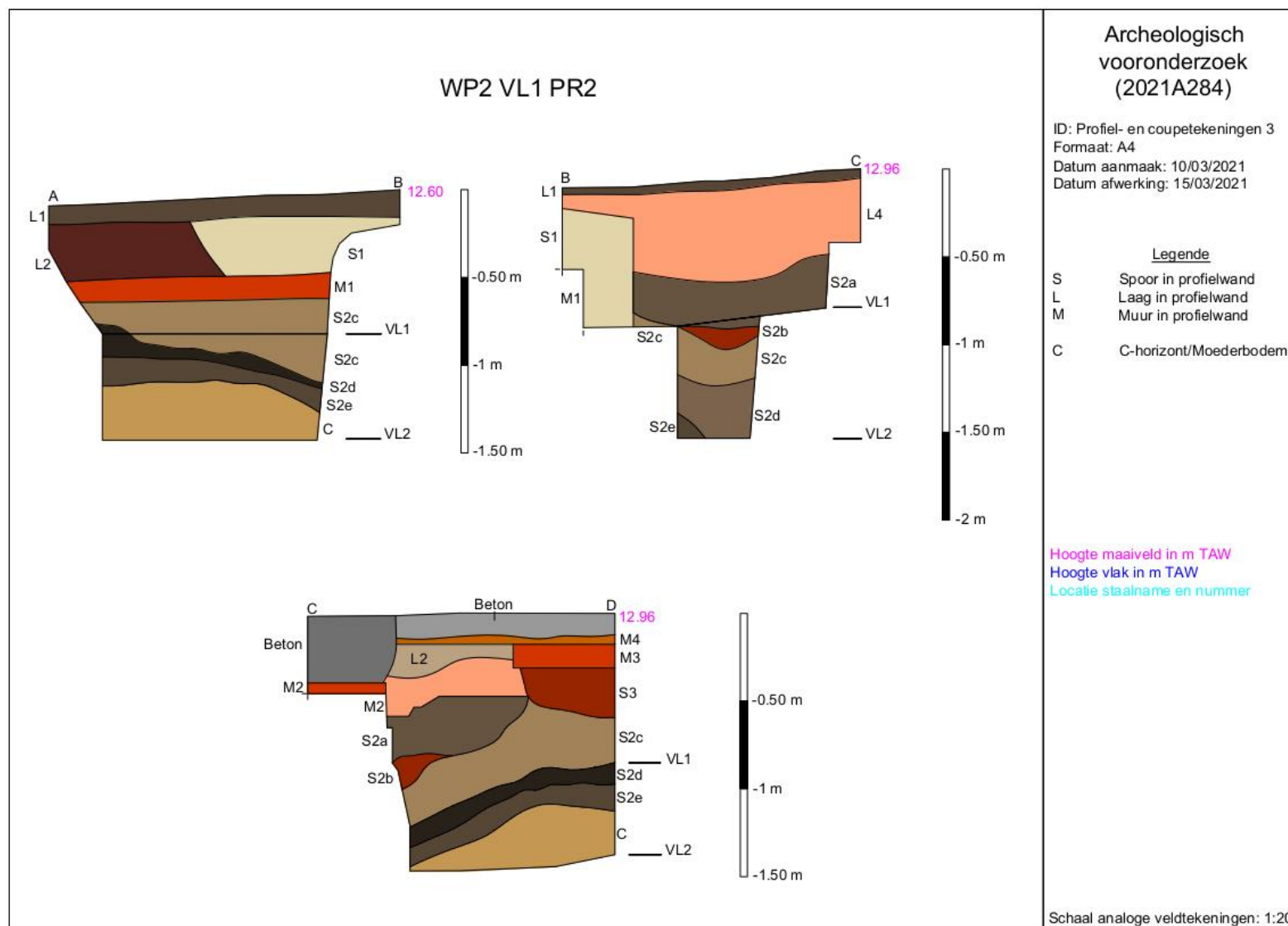
⁷ De Grootte 2003, 104-105

Figuur 16: Profiel- en coupetekeningen

Figuur 17: Profiel- en coupetekeningen

Figuur 18: Profiel- en coupetekeningen

Figuur 19: Profielen en hoogtes, weergegeven op het DTM Vlaanderen II 1 m (www.geopunt.be)

2.3.6 Assessment van sporen

De site kent een complexe verticale stratigrafie. De aangetroffen sporen worden per werkput besproken. In totaal werden 17 sporen geregistreerd, 21 lagen en 21 muurresten. De sporen bevonden zich op een diepte tussen 12 cm en 2,23 m onder de betonplaat van het gesloopte winkelpand. Relevante archeologische resten komen verspreid binnen het volledige onderzoeksgebied voor.

2.3.6.1 Werkput 0

Tijdens het plaatsen van ontspanningsputten in functie van het verzekeren van de stabiliteit van de naastliggende gebouwen werd op muurresten gestoten. Het betreft een opstaande muur en een tongewelf. De bakstenen van de opstaande muur zijn 23x13x5 cm groot en gemetst met zavelmortel, wat een datering in de 16de of 17de eeuw doet vermoeden. Het gewelf is opgebouwd uit bakstenen van 18x9x4 cm. We interpreteren de structuur als een beerput. Een gelijkaardige structuur werd aangetroffen op de Hopmarkt in Aalst.⁸ De beerput was opgevuld met bouwpuin en was afgesloten met een betonplaat. Bij het verwijderen van de betonplaat werd ook het gewelf vernield.

Figuur 20: Werkput 0 met MA en MB

⁸ De Groote/Moens 2018, 67-68

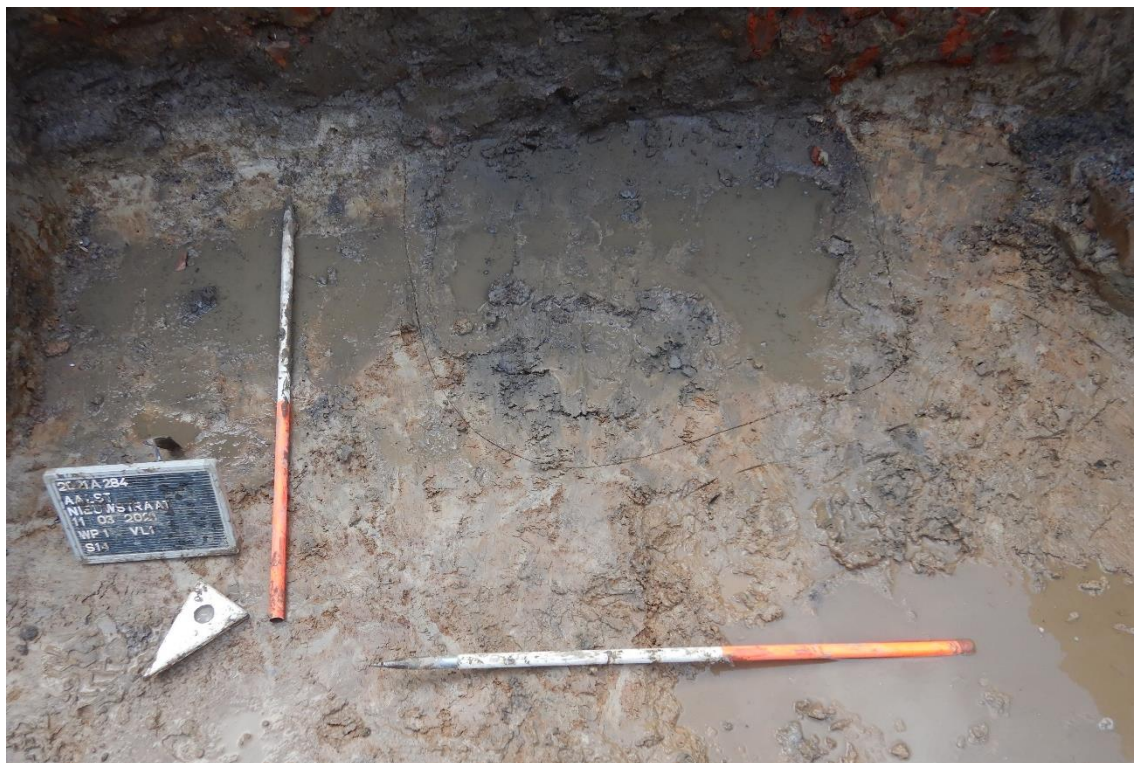

Figuur 21: MA en MB

2.3.6.2 Werkput 1

In werkput 1 werd de C horizont vastgesteld op een diepte van ca. 1,60 à 1,70 m onder de bovenzijde van de betonplaat van het voormalige winkelpand dat gesloopt werd. Op dit niveau onderscheidden verschillende kuilen zich in het vlak ten opzichte van de bovenliggende, begraven tuinlaag (Apb).

Kuilen die in het vlak geregistreerd werden, zijn S13, S14, S15, S16 en S17. Ze zijn ovaal tot rechthoekig van vorm, hebben overwegend een homogene donkere bruingrijze vulling en bevatten brokken baksteen en mortel. In S13 werd een wandfragment grijs aardewerk gevonden. S14 leverde een wandfragment rood aardewerk en een fragment baksteen op. De vondsten dateren de sporen in de late middeleeuwen. Ze zijn te interpreteren als winningskuilen.

Figuur 22: S14

De C horizont, het niveau van de winningskuilen, wordt afgedekt door een oude, begraven ploeglaag of tuinaardelaag. Plaatselijk zijn in de tuinaardelaag meerdere, afzonderlijke lagen te herkennen, zoals L9 en L10. Ze situeren zich ter hoogte van kuilen S13 en S14, die door de Apb horizont gegraven lijken, wat wellicht de aanwezigheid van verplaatste tuinaardelagen verklaart.

Door dit niveau van de Apb horizont, op een diepte van ca. 1,15 tot 1,60 m onder de bovenzijde van de betonplaat van het voormalige winkelpand, werden verschillende puinkuilen vastgesteld die door de Apb horizont gegraven zijn. Het gaat om S6-7, S8, S9 en S10. Hun vulling is geel tot donkerbruin of zelfs rood en wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van veel baksteenfragmenten. S7 bevatte een bodemfragment rood geglaazuurd aardewerk, voorzien van een standring. Het is te dateren in de late middeleeuwen tot de nieuwe tijd.

Figuur 23: Werkput 1, profiel 1 AB met zicht op de puinkuilen

Figuur 24: Werkput 1, profiel 1 CD met zicht op M5-7

Boven het niveau van de puinkuilen treffen we de onderzijde van muurresten die meteen onder de betonplaat van het voormalige winkelpand aanvangen. M5 is een funderingsmuur die opgebouwd is uit bakstenen van 22x10x6 cm en die gemetst is met zavelmortel. Op basis van het baksteenformaat vermoeden we voor de muur een datering in de nieuwe tijd. L13 is een donkergele gevlekte laag die baksteenbrokken bevat. Omwille van de stratigrafische ligging en het feit dat de laag eindigt tegen de muur, vermoeden we dat L13 het uitbraakspoor van een voormalige vloer is.

Daarna werd de ruimte opgevuld met een homogeen donkergeel zandpakket (L19). Daarop werd een nieuwe vloer aangelegd (M7). De bakstenen zijn 8x4 cm groot en zijn gezet in trasmortel. Dit maakt dat we de vloer kunnen dateren in de 19de of 20ste eeuw. In een latere fase raakte de vloer buiten gebruik en werd M6 aangelegd. Daarbij werd M7 plaatselijk verstoord. M6 is opgebouwd uit bakstenen van 22x10x6 cm en is gevat in kalkmortel. Aangezien we M6 op basis van stratigrafische relaties in de nieuwste tijd dateren, is het gebruikte baksteenformaat wel opvallend groot. Mogelijk werden oudere bakstenen gerecupereerd voor de bouw van M6.

L15 interpreteren we als de tuinaardelaag tijdens het gebruik van M5. De laag is donkerbruin en bevat baksteen, mortel en houtskool. Vondsten uit L15 bestaan uit een oorfragment van een hengselpot in rood geglazuurd aardewerk en drie botfragmenten van zoogdieren, wellicht te interpreteren als keukenafval. De vondsten dateren de laag in de nieuwe tijd. S11 interpreteren we als een insteekkuil die gerelateerd is aan M5.

In profiel BC treffen we M10 aan, op een gelijkaardige hoogte als M5. M10 is opgebouwd uit bakstenen van 22x10x5 cm en is gemetst met zavelmortel. M11 bevindt zich op een gelijkaardige hoogte als de onderzijde van M10. Het gaat vermoedelijk om het slecht bewaarde restant van een vloer. Op basis van het baksteenformaat vermoeden we voor deze muren een datering in de nieuwe tijd. L5 is mogelijk het restant van een tuinaardelaag die gelijktijdig is aan M10. De jongere puinkuilen S4 en S5 doorsnijden de jongere laag 4 die bovenop laag 5 ligt. In laag 4 bevindt zich M8. Deze muur is opgebouwd uit bakstenen van 18x10x5,5 cm en is gemetst met kalkmortel. Op basis van het baksteenformaat situeren we deze muur in de nieuwste tijd.

Figuur 25: Zicht op M15, M16, M20 en M21

Aan de noordzijde van de werkput bleken twee kelderruimtes aanwezig, die ingezet werden tot op de bovenzijde van de C horizont. In het noordoosten wordt de kelderruimte gevormd door muren M12, M15, M16 en M21. M20 is de vloer van de kelder. M21 is vermoedelijk de trap die toegang gaf tot de kelder. De muren van de kelder waren aan de binnenzijde bepleisterd. De afmetingen van de gebruikte kelders varieert licht van 19,5x9x6 cm tot 22x10x5 cm, wat aangeeft dat de kelder verschillende bouwfasen gekend heeft. De muren zijn zowel gemetst met zavelmortel als met kalkmortel. De vloer is opgebouwd uit tegels van 14x14x2 cm en is gelegd in cementmortel. Dit doet ons een datering in de nieuwste tijd vermoeden.

Ten westen van de net besproken kelder, bevond zich eveneens een kelderruimte, die opgevuld is met vrij jong bouwpuin en brokken van muren. M13 is de buitenmuur van de kelder. De muur was opgebouwd uit bakstenen van 18x8x5 cm en was gemetst met kalkmortel. Op basis van het baksteenformaat vermoeden we voor deze kelder eveneens een datering in de nieuwste tijd.

Figuur 26: Zicht op M14 (links) en M13 (rechts)

Op een hoger niveau dan de resten van de kelders, bevonden zich M14 en M17. M14 interpreteren we als een vloer. Het gebruikte baksteenformaat voor de muur bedraagt 23x11x5 cm. De bakstenen werden gelegd in zavelmortel. Ook M17 interpreteren we als het restant van een vloer. Het baksteenformaat kon niet meer achterhaald worden omwille van de slechte bewaringstoestand. De bakstenen waren nog slechts bewaard als brokken.

2.3.6.3 Werkput 2

In werkput 2 troffen we een kuil (S2) aan die een bruinrode kleur had met lichtbruine vlekken en afgeboord door een zwart bandje. De vulling bevatte brokken verbrande leem en houtskool. Dit doet ons vermoeden dat de kuil mogelijk in verband stond met de stadsbrand van 1360. De vondst sluit aan bij eerdere vondsten ter hoogte van de Nieuwstraat 42-52, net ten westen van het

onderzoeksgebied,⁹ en ook bij opgravingen net ten oosten van het onderzoeksgebied werden 14de-eeuwse resten van de stadsbrand aangetroffen.¹⁰

De kuil verscheen op een diepte van slechts ca. 60 cm onder de bovenzijde van de betonplaat van het voormalige pand. Onder de kuil werd de C horizont vastgesteld vanaf een diepte van ca. 1,04 m onder de bovenzijde van de betonplaat. De kuil is het diepst in het noorden van de werkput, die aansluitend op de historische kelder ten noorden van het onderzoeksgebied aangelegd is. Mogelijk mogen we hieruit afleiden dat kuil S2 de aanlegkuil is van de historische kelder en dat deze aangelegd werd na de stadsbrand van 1360.

Figuur 27: Werkput 2, profiel 2 CD met zicht op kuil S2 en muren M2 en M3

Aan de oostzijde van de werkput bevonden zich verschillende muurresten. De oudste muur was M2. Ze bestond uit bakstenen van ?x12x5 cm en was gemetst met zavelmortel. De oorspronkelijke muur werd afgebroken, mogelijk bij de aanleg van M3, want de fundering van deze muur (S3) doorsnijdt M2. M3 kent verder wel een gelijkaardige opbouw als M2. Beide muren markeren een overgang tussen twee ruimtes. De ruimte ten oosten van M2 en M3 was voorzien van een natuurstenen tegelvloer. Het is waarschijnlijk het restant van een doorgang van de straatzijde naar het achterliggende perceel.

⁹ Labiau/Vanden Borre 2010, 11

¹⁰ De Groote/Moens/De Block 2002, 48-49

Tot slot dienen we nog een muur in het westen van de werkput te vermelden. M1 is opgebouwd uit bakstenen van 17x9x5 cm en was gemetst met cementmortel. De insteekkuil S1 is opgevuld met homogeen wit rivierzand. Het betreft een zeer recente muur die in de 20ste eeuw te dateren is.

Figuur 28: Werkput 2, profiel 2 AB met zicht op M1 en S1

Figuur 29: Situering van de aangetroffen resten op het Primitief Kadasterplan (www.cartesius.be)

Figuur 30: Fasering, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.3.7 Assessment van het onderzochte gebied

Na uitvoering van de voorgaande stappen kunnen de onderzoeksvragen beantwoord worden.

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
 - o Relevante archeologische niveaus werden onmiddellijk onder de betonplaat van de voormalige winkel vastgesteld en lopen door tot het niveau van de C horizont. Op het niveau van de C horizont werden ook nog relevante archeologische sporen vastgesteld. Er werden tot vier verschillende relevante archeologische niveaus vastgesteld.
 - o Aan de straatzijde werden 14de-eeuwse resten op geringe diepte onder het maaiveld aangetroffen. Ook de C horizont bevindt zich hier beduidend hoger dan het niveau van de C horizont in de zuidelijke proefput. Deze vaststelling stemt overeen met de resultaten van eerdere onderzoeken nabij het onderzoeksgebied. Al deze elementen geven aan dat de Nieuwstraat en de bebouwing erlangs op een rug in het landschap ingepland werden. De topografie helde oorspronkelijk sterk af naar het zuiden toe, maar werd in het verleden geleidelijk aan opgehoogd en daardoor genivelleerd.
- Waar bevindt zich de grondwaterspiegel?
 - o Tijdens het onderzoek werd de grondwaterspiegel niet vastgesteld. Water dat zich in de werkput bevond, betrof oppervlaktewater.
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
 - o Verspreid over het volledige terrein werden relevante archeologische resten vastgesteld. Het gaat om muren, sporen en lagen. Ze dateren van de late middeleeuwen tot de nieuwste tijd.
 - o Het zuiden van het onderzoeksgebied blijkt in het verleden sterk opgehoogd. Pas vanaf een diepte van ca. 1,20 m worden mogelijk resten die dateren uit de late middeleeuwen aangesneden.
 - o Daar tegenover staat – in sterk contrast – het aantreffen van vermoedelijk 14de-eeuwse resten die in verband gebracht kunnen worden met de stadsbrand op een diepte vanaf ca. 60 cm aan de straatzijde.
- Zijn resten van de historische bebouwing, te zien op historische kaarten, aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
 - o De aanwezige muurresten zijn te interpreteren als resten van historische bebouwing, zoals we die kennen van historische kaarten. Het gaat zowel om bebouwing aan de straatzijde als om bebouwing op het achtererf. De oudste muurresten dateren we momenteel vanaf de 16de eeuw.
- Zijn er oudere archeologische waarden dan late middeleeuwen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
 - o Tijdens het uitgevoerde vooronderzoek werden geen sporen vastgesteld met een datering ouder dan de late middeleeuwen. De oudste sporen die we aantreffen zijn kuilen die we in de late middeleeuwen plaatsen.

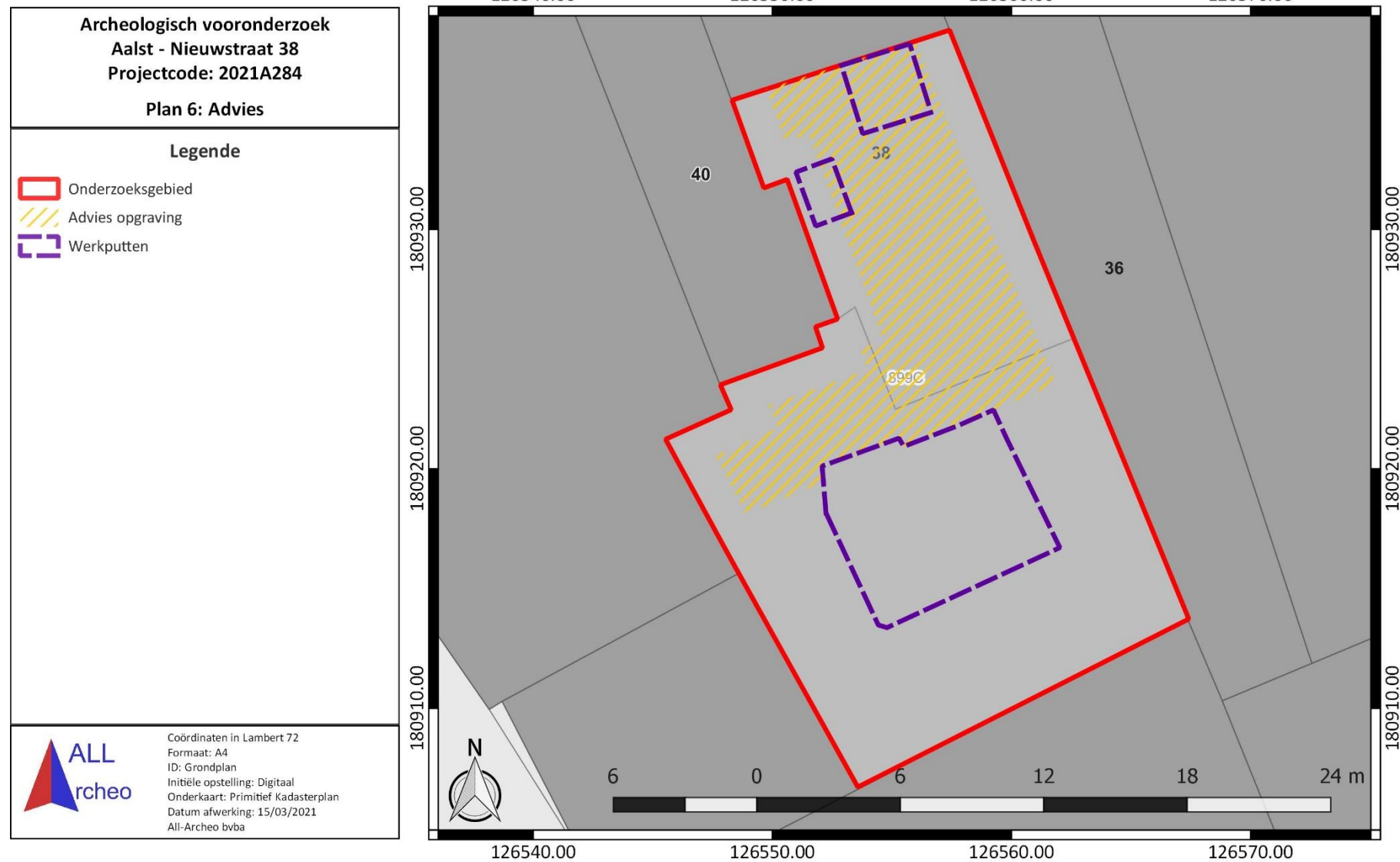
- Zijn relevante archeologische resten aanwezig binnen het onderzoeksgebied? Zo ja, is behoud in situ mogelijk of is verder archeologisch onderzoek nodig?
 - Relevante archeologische resten zijn aanwezig binnen het onderzoeksgebied. De resten verschijnen meteen onder de betonplaat van het voormalige winkelpand. Aan de straatzijde werd het onderste relevante archeologische niveau vastgesteld op een diepte van ca. 60 cm onder de bovenzijde van de betonplaat. Op het achtererf is dat op een diepte van ca. 1,7 m onder de bovenzijde van de betonplaat. Op dit niveau zijn wel nog relevante archeologische sporen aanwezig die dieper reiken dan de vermelde niveaus.
 - De geplande werken op het terrein zullen overwegend een verstoringsdiepte van ca. 60 cm onder de bovenzijde van de betonplaat kennen. Diepere bodemverstoringen zijn de aanleg van een waterkelder centraal in het zuiden van het perceel en de aanleg van een liftput in het uiterste zuidwesten van het onderzoeksgebied. De zone van de waterkelder werd tijdens het uitgevoerde vooronderzoek reeds volledig onderzocht tot op de verstoringsdiepte van de waterkelder. Ter hoogte van de liftput zal een bodemverstoring optreden tot op een diepte van ca. 1,50 m onder de bovenzijde van de betonplaat.
 - Op het terrein zijn duidelijk relevante archeologische resten aangetroffen die dateren vanaf de late middeleeuwen. Ter hoogte van werkput 1 en ten zuiden ervan zullen de geplande werken – op de liftput na – enkel resten uit de nieuwe en de nieuwste tijd verstoren.
 - De geplande werken op het terrein zullen tot op de geplande verstoringsdiepte een sterk negatieve impact op het aanwezige bodemarchief hebben in het noorden van het onderzoeksgebied, tot aan de noordelijke wand van werkput 1. Omwille daarvan is de uitvoering van een opgraving noodzakelijk in een zone van m^2 . De opgraving dient plaats te vinden tot op de volledige diepte waarop relevante archeologische resten voorkomen.
 - Ten opzichte van de perceelsgrenzen dient ca. 1,50 m afstand gehouden te worden om de stabiliteit van de aangrenzende panden niet in het gedrang te brengen.
 - Ter hoogte van werkput 1 en ten zuiden hiervan blijkt het onderzoeksgebied in het verleden sterk opgehoogd. De geplande werken zullen enkel lagen uit de nieuwe en de nieuwste tijd verstoren tot op een diepte van ca. 60 cm. Gezien het beperktere potentieel op kennisvermeerdering in deze zone omwille van de eerder jonge aard van de archeologische resten die in deze zone voorkomen tot op een diepte van ca. 60 cm, wordt het potentieel op kennisvermeerdering in geval van verder onderzoek in deze zone te beperkt geacht om de kosten van bijkomend onderzoek te verantwoorden.
 - Ter hoogte van de liftput wordt afgezien van een opgraving. Omwille van veiligheidsoverwegingen en de geplande aanpak van de werken in functie daarvan wordt het potentieel op kennisvermeerdering in geval van verder onderzoek in deze zone te gering ingeschat.

2.3.8 Interpretatie, beschrijving van de potentiële kennis, waardering en afweging noodzaak verder onderzoek

Het proefputtenonderzoek geeft aan dat binnen het onderzoeksgebied een goed bewaard bodemarchief aanwezig is. Relevante archeologische resten manifesteren zich onmiddellijk onder de betonplaat van het voormalige winkelpand op het terrein. De diepte van het onderste vastgestelde relevante archeologische niveau varieert sterk. Aan de straatzijde bevindt dit zich veel minder diep dan ter hoogte van het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied. Deze vaststelling ligt in de lijn met de resultaten van eerdere onderzoeken die in de nabije omgeving van het onderzoeksgebied uitgevoerd zijn. Ze geven aan dat de Nieuwstraat aangelegd werd op een rug in het landschap. Naar het zuiden toe helde de topografie oorspronkelijk sterk af. De vastgestelde relevante archeologische resten omvatten sporen, lagen en muurresten. De sporen gaan reeds terug tot de late middeleeuwen, terwijl de aangetroffen muurresten eerder vanaf de 16de eeuw te dateren lijken.

De geplande werken binnen het onderzoeksgebied betekenen een bedreiging van het bodemarchief, maar zijn beperkt in diepte. Daarom kan een groot deel van het dieperliggende bodemarchief in situ bewaard blijven. Ter hoogte van werkput 1 en de zone ten zuiden daarvan zullen de geplande werken vooral resten uit de nieuwste tijd en in beperktere mate ook uit de nieuwe tijd raken. De dieperliggende resten die teruggaan tot de late middeleeuwen, worden niet bedreigd door de geplande werken. Omwille daarvan wordt in deze zone geen bijkomend onderzoek meer nodig geacht. Ook ter hoogte van de liftput wordt geen bijkomend onderzoek nodig geacht omdat dit uitvoeringstechnisch zo moeilijk is dat het potentieel op kennisvermeerdering slechts laag ingeschat wordt.

Voor de zone achter de kelder aan de straatzijde tot aan de noordelijke wand van werkput 1 dient wel verder onderzocht te worden, tot op de volledige diepte waarop relevante archeologische resten aanwezig zijn. Hier worden onder meer resten gerelateerd aan bewoning uit de 14de eeuw verwacht. De op te graven zone kent een oppervlakte van ca. 120 m². Op die manier wordt een relevant geheel in volledigheid opgegraven en blijft een relevant geheel behouden.

Figuur 31: Overzicht van de nodig geachte maatregelen, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

3 Samenvatting

De resultaten van het bureauonderzoek wezen uit dat het onderzoeksgebied een zeer hoog archeologisch potentieel kent. Deze inschatting was gebaseerd op de ligging binnen de historische stadskern van Aalst, waar een complexe verticale stratigrafie te verwachten is, die teruggaat van de nieuwste tijd tot zelfs in de steentijd. De aanwezigheid van muurresten en meerdere vloerniveaus werd verwacht, evenals de aanwezigheid van onder meer oude ploeglagen en oudere bodemhorizonten waarin sporen ouder dan de middeleeuwse occupatie kunnen voorkomen. Het noordelijk deel van het perceel is zeker bebouwd geweest van voor het midden van de 16de eeuw en naar analogie met vondsten in de buurt zelfs al voor de 14de eeuw. Het zuidelijk deel van het perceel werd vermoedelijk pas in de 19de eeuw ingenomen door bebouwing. Daarvoor deed het dienst als (moes)tuin.

Het uitgevoerde proefputtenonderzoek bevestigt dat de bebouwing aan de straatzijde zeker teruggaat tot de nieuwe tijd. De aanwezigheid van een kuil met brandresten geeft aan dat zich in de buurt bebouwing bevond tijdens de stadsbrand van 1360. De resten van de brand werden onder meer in de aangetroffen kuil gedeponereerd.

In het zuiden van het onderzoeksgebied werden veel meer muurresten aangetroffen dan verwacht. We stelden inderdaad vast dat er sprake is van sporen van bebouwing sinds de 19de eeuw, maar ook oudere muurresten komen in deze zone voor. Verder wordt de zuidelijke zone gekenmerkt door verschillende (puin)kuilen, waarvan de oudste teruggaan tot de late middeleeuwen. Het zuiden van het onderzoeksgebied blijkt sterk opgehoogd in het verleden, waardoor resten uit de late middeleeuwen er pas vanaf een diepte van ca. 1,20 m onder het maaiveld aangesneden worden.

Aangezien bodemingrepen in deze zone overwegend beperkt blijven tot 60 cm onder het maaiveld, worden vooral de jongste resten van het bodemarchief bedreigd. De dieperliggende resten die teruggaan tot de late middeleeuwen, worden niet bedreigd door de geplande werken. Omwille daarvan wordt in deze zone geen bijkomend onderzoek meer nodig geacht. Ook ter hoogte van de liftput wordt geen bijkomend onderzoek nodig geacht omdat dit uitvoeringstechnisch zo moeilijk is dat het potentieel op kennisvermeerdering slechts laag ingeschat wordt.

Voor de zone achter de kelder aan de straatzijde tot aan de noordelijke wand van werkput 1 dient wel verder onderzocht te worden, tot op de volledige diepte waarop relevante archeologische resten aanwezig zijn. Hier worden onder meer resten gerelateerd aan bewoning uit de 14de eeuw verwacht. De op te graven zone kent een oppervlakte van ca. 120 m².

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

De Groote, K./J. Moens, 2018: *Archeologie en geschiedenis van een middeleeuwse woonwijk onder de Hopmarkt te Aalst*, Brussel (Relicta Monografieën 16).

De Groote, K./J. Moens/A. De Block, 2002: Bewoning uit de 12de eeuw aan de Nieuwstraat in Aalst. (O.-VI.), *Archaeologia Mediaevalis* 25, 48-49.

De Groote, K./J. Moens/A. De Block, 2003: Enkele waarnemingen in de Korte Nieuwstraat te Aalst. (O.-VI.), *Archaeologia Mediaevalis* 26, 104-105.

Labiau, G./J. Vanden Borre, 2010: *Archeologisch vooronderzoek Aalst Nieuwstraat*, Assenede.

Vanhee, D., 2019: *Programma van maatregelen Aalst – Nieuwstraat 38*, Bornem (Rapporten All-Archeo bvba 925).

Vanhee, D./R. Ferket, 2019: *Archeologienota Aalst – Nieuwstraat 38*, Bornem (Rapporten All-Archeo bvba 925).

4.2 Websites

Cartesius (2021)
<https://www.cartesius.be>

Centrale Archeologische Inventaris (2021)
<https://CAI ID.onroerenderfgoed.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2021)
<http://dov.vlaanderen.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2021)
<https://geo.onroerenderfgoed.be/>

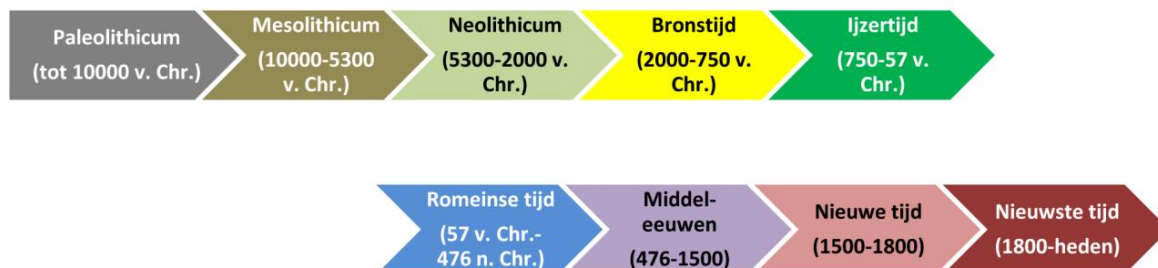
Geopunt Vlaanderen (2021)
<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2021)
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2021)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

5.2 Plannenlijst

Plannenlijst proefputtenonderzoek: projectcode 2021A284

Plan-nummer	Onderwerp/type	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
P1	GRB	1:1	Digitaal	12/03/2021
P2	Topografische kaart	1:1	Digitaal	12/03/2021
P3	Bouwplan	1:1	Digitaal	12/03/2021
P4	Bouwplan	1:1	Digitaal	12/03/2021
P5	Bouwplan	1:1	Digitaal	12/03/2021
P6	Bouwplan	1:1	Digitaal	12/03/2021
P7	Oorspronkelijk proefputtenplan	1:1	Digitaal	12/03/2021
P8	Vastgestelde versterking	1:1	Digitaal	12/03/2021
P9	Situering	1:1	Digitaal	15/03/2021
P10	Allesporen en Allevondsten	1:1	Digitaal	15/03/2021
P11	Allesporen en Allevondsten detail WP1	1:1	Digitaal	15/03/2021
P12	Allesporen en Allevondsten detail WP2	1:1	Digitaal	15/03/2021
P13	Profielen en hoogtes	1:1	Digitaal	15/03/2021
P14	Situering sporen op Primitief Kadaster	1:1	Digitaal	15/03/2021
P15	Fasering	1:1	Digitaal	15/03/2021
P16	Advies	1:1	Digitaal	15/03/2021

5.3 Fotolijst

Fotolijst proefputtenonderzoek: projectcode 2021A284

ID	Type	Werk-put	Sector/vak	Vlak	Spoor/ profiel/ vondst	Begin/einde	Vervaardiging	Datum
F1	Vondstfoto	1-2	/	/	V01-V09	/	Digitaal	15/03/2021
F2	Overzichtsfoto	0	/	1	MA en MB	/	Digitaal	29/01/2021
F3	Spoorfoto	0	/	1	MA en MB	/	Digitaal	29/01/2021
F4	Spoorfoto	2	/	1	S14	/	Digitaal	11/03/2021
F5	Profielfoto	1	/	1	PR1	AB	Digitaal	10/03/2021
F6	Profielfoto	1	/	1	PR1	CD	Digitaal	10/03/2021
F7	Spoorfoto	1	/	1	M15, M16, M20, M21	/	Digitaal	11/03/2021
F8	Spoorfoto	1	/	1	M13 en M14	/	Digitaal	11/03/2021
F9	Profielfoto	2	/	1	PR2	CD	Digitaal	10/03/2021

ID	Type	Werk-put	Sector/ vak	Vlak	Spoor/ profiel/ vondst	Begin/ einde	Vervaardi- ging	Datum
F10	Profielfoto	2	/	1	PR2	AB	Digitaal	10/03/2021

5.4 Tekeningenlijst

Tekeningenlijst proefputtenonderzoek: projectcode 2021A284

ID	Type	Onderwerp	Aanmaak- schaal	Aanmaak- wijze	Datum
T1	Vondsttekening	V01, V02, V07	1:1	Digitaal	15/03/2021
T2	Profieltekening	Schematische weergave vastgestelde stratigrafie	1:1	Digitaal	16/03/2021
T3	Profieltekeningen	WP1 PR1	1:1	Digitaal	15/03/2021
T4	Profieltekeningen	WP1 PR1	1:1	Digitaal	15/03/2021
T5	Profieltekeningen	WP2 PR2	1:1	Digitaal	15/03/2021
T6	Profieltekeningen	WP1 PR1 met opgravingsdiepte	1:1	Digitaal	16/03/2021
T7	Profieltekeningen	WP1 PR1 met opgravingsdiepte	1:1	Digitaal	16/03/2021
T8	Profieltekeningen	WP2 PR2 met opgravingsdiepte	1:1	Digitaal	16/03/2021

5.5 Dagrapporten

Dagrapporten proefputtenonderzoek: projectcode 2021A284

Datum: 29/01/2021

Werkzaamheden: proefputtenonderzoek

Interpretaties: Tijdens het plaatsen van ontspanningsputten in functie van het verzekeren van de stabiliteit van de naastliggende gebouwen werd op oudere muurresten gestoten. Het betreft een opstaande muur en een tongewelf. De bakstenen zijn vrij groot en gemetst met zavelmortel, wat een datering in de 16de of 17de eeuw doet vermoeden. De beerput was opgevuld met bouwpuin en was afgesloten met een betonplaat. Bij het verwijderen van de betonplaat werd ook het gewelf vernield.

Extern advies: n.v.t.

Externe condities: n.v.t.

Aanwezig personeel: Natasja Reyns (veldwerkleider)

Datum: 10/03/2021

Werkzaamheden: proefputtenonderzoek

Interpretaties: Voorafgaand aan de start van het proefputtenonderzoek bleek er een miscommunicatie plaatsgevonden te hebben tussen de bouwheer en de aannemer. De aannemer was reeds gestart met de uitgravingen van een waterkelder, zonder archeologische begeleiding en voorafgaand aan het proefputtenonderzoek. Omdat de waterkelder ongeveer even groot was als de twee profielputten die aangelegd zouden worden, werd de waterkelder geregistreerd. Er werden drie profielwanden opgeschoond en geregistreerd. Verder werd nog een tweede, kleine proefput aangelegd aan de straatzijde, net achter de bestaande kelder. Er werden muurresten, lagen en sporen vastgesteld. De sporen omvatten voornamelijk puinkuilen. Aan de straatzijde was een puinkuil aanwezig met verbrande leem en houtskool, die mogelijk te relateren is aan de grote stadsbrand.

Extern advies: Inge Zeebroek en Jan Moens

Externe condities: n.v.t.

Aanwezig personeel: Natasja Reyns (veldwerkleider) en Rani Evaert (assistent-archeoloog)

Datum: 11/03/2021

Werkzaamheden: proefputtenonderzoek

Interpretaties: Registratie van het grondvlak van werkput 1 en vrij graven en recht zetten van de laatste profielwand. Hierin bleken twee kelders aanwezig die opgevuld waren met puin. Verder kwamen ook nog kuilen ter hoogte van de C horizont aan het licht.

Extern advies: n.v.t.

Externe condities: n.v.t.

Aanwezig personeel: Natasja Reyns (veldwerkleider) en Rani Evaert (assistent-archeoloog)

5.6 Vondstenlijst

Vondstenlijst proefputtenonderzoek: projectcode 2021A284

Gebruikte afkortingen:

LME: late middeleeuwen, NT: nieuwe tijd, ONB: onbepaald, Hom.: homogeen

Datum	Vondstnr.	Werkput	Sector	Vak/ kwadr./ coupe/ profiel	Spoor/ muur/ laag	Vlak	Inzamel- wijze	Maas- wijdte	Categorie	Aantal fragmen- ten	Datering productie	Homo- geniteit	Foto/ tekening/ plan
10/03/2021	V01	1		PR1AB	L4	1	profiel		Aardewerk - Vaatwerk	1	LME-NT	Hom.	P10, F1
10/03/2021	V01	1		PR1AB	L4	1	profiel		Dierlijk bot	1	ONB	Hom.	P10, F1
10/03/2021	V02	1		PR1AB	S7	1	profiel		Aardewerk - Vaatwerk	1	LME-NT	Hom.	P10, F1
10/03/2021	V03	1		PR1BC	L8	1	profiel		Aardewerk - Vaatwerk	1	LME-NT	Hom.	P10, F1
10/03/2021	V04	1		PR1BC	S14	1	profiel		Aardewerk - Vaatwerk	1	LME-NT	Hom.	P10, F1
10/03/2021	V05	1		PR1CD	L15	1	profiel		Aardewerk - Vaatwerk	1	NT	Hom.	P10, F1
10/03/2021	V05	1		PR1CD	L15	1	profiel		Dierlijk bot	3	ONB	Hom.	P10, F1
11/03/2021	V06	1		PR1CD	L16	1	profiel		Aardewerk - Vaatwerk	1	NT	Hom.	P10, F1
11/03/2021	V07	1		PR1DA	L21	1	profiel		Aardewerk - Vaatwerk	1	LME-NT	Hom.	P10, F1
11/03/2021	V08	1			S13	1	vlak		Aardewerk - Vaatwerk	1	LME-NT	Hom.	P10, F1
11/03/2021	V09	1			S14	1	vlak		Aardewerk - Bouwmateriaal	1	LME-NT	Hom.	P10, F1

5.7 Sporenlijst

Gebruikte afkortingen:

L: Licht D: Donker BEI: Beige BR: Bruin GR: Grijs BL: Blauw GN: groen GE: geel RO: rood
OR: Oranje ZW: Zwart NT: Nieuwe tijd NST: Nieuwste tijd BST: Baksteen

Sporenlijst proefputtenonderzoek: projectcode 2021A284

Datum	Spoor-nr.	Werk-put	Sector	Vak/ kwadr/ coupe/ profiel	Vlak	Tek./ plan	Vorm	Aard	Kleur	Tex-tuur	Inclusies	Biotur-batie	Aflijning	Interpretatie	Date-ring	Spoorasso- ciatie/spoorrelatie	Vondstnrs./ staalnrs.
10/03/2021	1	2		PR2	1		Onregelmatig	Homogeen	WIGE	V los zand	V v brokken beton	Weinig	Duidelijk	Kuil	NST	JD S2	
10/03/2021	2	2		PR2	1		Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	BRRO (LBR) zwart bandje		verbrande leem en HK	Weinig	Duidelijk	Kuil	LME	OD S1	
10/03/2021	3	2		PR2	1			Homogeen	RO	Puin	Z v brokken BST	Weinig	Duidelijk	Puinfundering M3	NT	JD M2, M3	
10/03/2021	4	1		PR1	1		Rechthoek	Heterogeen, gevlekt	RO	Puin	BST	Geen	Duidelijk	Puinkuil	ONB	JD L5	
10/03/2021	5	1		PR1	1		Rechthoek	Heterogeen, gevlekt	RO	Puin	BST	Geen	Duidelijk	Puinkuil	ONB	JD L5	
10/03/2021	6	1		PR1	1		Rechthoek	Heterogeen, gevlekt	GE	Puin	BST	Geen	Duidelijk	Puinkuil	ONB	OD L5	
10/03/2021	7	1		PR1	1		Rechthoek	Heterogeen, gevlekt	DBR	Puin	BST	Geen	Duidelijk	Puinkuil	ONB	ODS6	V02
10/03/2021	8	1		PR1	1		Ovaal	Homogeen	DBR	Puin	BST	Geen	Duidelijk	Puinkuil	ONB	OD L5	
10/03/2021	9	1		PR1	1		Rond	Homogeen	DGE	Puin	BST	Geen	Duidelijk	Puinkuil	ONB	JD S14	
10/03/2021	10	1		PR1	1		Rond	Heterogeen, gevlekt	RO	Puin	BST	Geen	Duidelijk	Puinkuil	ONB	JD S14	
10/03/2021	11	1		PR1	1		Langwerpig	Heterogeen, gevlekt	DBRGE	Puin	BST	Geen	Duidelijk	Insteeek	ONB	GM M5	
10/03/2021	12	1		PR1	1		Rond	Homogeen	GR	Zand		Geen	Duidelijk	Kuil	ONB	OD L16	
10/03/2021	13	1		PR1	1		Onregelmatig	Homogeen	BRGR	Zand	BST	Geen	Duidelijk	Kuil	LME	OD L10	V08
10/03/2021	14=L12	1		PR1	1		Onregelmatig	Homogeen	BRGR	Zand		Geen	Duidelijk	Kuil	LME	OD S9, S10	V04, V09
11/03/2021	15	1			1		Onregelmatig	Homogeen	DBRGR	Zand	BST	Geen	Duidelijk	Kuil	LME-NT	OD M14	
11/03/2021	16	1			2		Ovaal	Heterogeen, gevlekt	DBRGR (LBR)	Zand	BST, MO	Geen	Duidelijk	Kuil	LME-NT	OD L21	
11/03/2021	17	1			2		Ovaal	Heterogeen, gevlekt	DBRGR (LGE)	Zand	BST, MO	Geen	Duidelijk	Kuil	LME-NT	JD S17	

5.8 Lagenlijst

Gebruikte afkortingen:

L: Licht D: Donker BEI: Beige BR: Bruin GR: Grijs BL: Blauw GN: groen GE: geel RO: rood
OR: Oranje ZW: Zwart NT: Nieuwe tijd NST: Nieuwste tijd BST: Baksteen

Lagenlijst proefputtenonderzoek: projectcode 2021A284

Datum	Laagnr.	Werk-put	Sector	Vak/ kwadr/ coupe/ profiel	Vlak	Tek./ plan	Vorm	Aard	Kleur	Tex-tuur	Inclusies	Biotur-batie	Aflijning	Interpretatie	Date-ring	Spoorasso- ciatie/spoorrelatie	Vondstnrs./ staalnrs.
10/03/2021	1	2		PR2	1		Laag	Heterogeen, gevlekt	BRGR (LBR)		V v brokken puin	Weinig	Duidelijk	Huidig loopvlak	NST	JD L4	
10/03/2021	2	2		PR2	1		Laag	Heterogeen, gevlekt	BRGR (LBR)	V los zand	V v brokken beton	Weinig	Duidelijk	Funderingslaag M4	NST	JD M2	
10/03/2021	3	1		PR1	1		Laag	Homogeen	DGR	Cement		Geen	Duidelijk	Fundering betonvloer	ONB	JD S4, S5	
10/03/2021	4	2		PR2	1		Laag	Heterogeen, gevlekt	BRRO (LBR)		V v brokken puin, bst	Weinig	Duidelijk	Puinlaag	LME-NT	JD S2	V01
10/03/2021	5	1		PR1	1		Laag	Homogeen	DBR	Zand	BST	Geen	Duidelijk	Nivelleringslaag	ONB	OD S4, S5	
10/03/2021	6	1		PR1	1		Laag	Homogeen	DBRGR	Zand	MO, BST, beton	Geen	Duidelijk	Dempingslaag	ONB	JD M10	
10/03/2021	7	1		PR1	1		Laag	Homogeen	DBRGR	Zand	BST, MO,	Geen	Duidelijk	A horizont	ONB	OD M8	
10/03/2021	8	1		PR1	1		Laag	Homogeen	DBRGR	Zand	Bst, mo, hk,	Geen	Duidelijk	Opgebrachte laag	ONB	JD M11	V03
10/03/2021	9	1		PR1	1		Laag	Homogeen	DBRGR	Zand	Bst, mo	Geen	Duidelijk	Opgebrachte laag	ONB	OD M11	
10/03/2021	10 = 11	1		PR1	1		Laag	Homogeen	DBR	Zand	Bst, mo, hk,	Geen	Duidelijk	Opgebrachte laag	ONB	OD L9	
10/03/2021	12	1		PR1	1		Laag	Homogeen	DBRGR	Zand		Geen	Duidelijk	A horizont	ONB	OD L10	
10/03/2021	13	1		PR1	1		Laag	Heterogeen, gevlekt	DGE	Puin		Geen	Duidelijk	Uitbraakspoor vloer?	ONB	OD L19	

Datum	Laagnr.	Werk-put	Sector	Vak/ kwadr/ coupe/ profiel	Vlak	Tek./ plan	Vorm	Aard	Kleur	Tex-tuur	Inclusies	Biotur- batie	Aflijning	Interpretatie	Date-ring	Spoorasso- ciatie/spoorrelatie	Vondstnrs./ staalnrs.
10/03/2021	14	1		PR1	1		Laag	Heterogeen, gevlekt	DBR	Zand	BST, MO, puin	Geen	Duidelijk	Opgebrachte laag	ONB	JD L15	
10/03/2021	15	1		PR1	1		Laag	Heterogeen, gevlekt	DBR	Zand	BST, MO, HK	Geen	Duidelijk	Opgebrachte laag	NT	JD L16	V05
10/03/2021	16	1		PR1	1		Laag	Homogeen	DBR	Puin	BST, MO	Geen	Duidelijk	Puinlaag, fundering M5, M6	NT	JD L11	V06
10/03/2021	17	1		PR1	1		Laag	Heterogeen, gevlekt	DBRGR (LBR)	Zand	MO, BST,, Keramische buis	Geen	Duidelijk	Funderingslaag M9	ONB	JD M10	
10/03/2021	18	1		PR1	1		Laag	Heterogeen, gevlekt	BRRO (LBR)	Puin	BST, MO, beton	Geen	Duidelijk	Puinlaag	ONB	JD M7	
10/03/2021	19	1		PR1	1		Laag	Homogeen	DGE	Zand	BST, MO	Weinig	Duidelijk	Funderingslaag vloer M7	ONB	JD L13	
10/03/2021	20	1		PR1	1		Laag	Heterogeen, gevlekt	DGR (LBR)	Puin	Bst, mo, beton, leidingen, plastic	Weinig	Duidelijk	Fundering betonvloer	ONB	JD L21	
10/03/2021	21	1		PR1	1		Laag	Heterogeen, gevlekt	LBR (dgrzw)	Puin	Bst, HK, MO	Weinig	Duidelijk	Puinlaag	LME-NT	JD S16	V07

5.9 Murenlijst

Gebruikte afkortingen:

L: Licht D: Donker BEI: Beige BR: Bruin GR: Grijs BL: Blauw GN: groen GE: geel RO: rood
OR: Oranje ZW: Zwart NT: Nieuwe tijd NST: Nieuwste tijd BST: Baksteen

Murenlijst proefputtenonderzoek: projectcode 2021A284

Datum	Muurnr.	Werk-put	Sector	Vak/ kwadr/ coupe/ profiel	Vlak	Tek./ plan	Vorm	Constructie	Fasering	Materiaal (afm. In cm)	Afwerking	Bouwtechniek	Mortel	Aflijning	Interpretatie	Date- ring	Spoorasso- ciatie/spoorrelatie	Vondstnrs./ staalnrs.
29/01/2021	A	0			1		Gewelf	BST	NT	18*9*4	Correct	streks	zavel met kalkstippen	duidelijk	tongewelf beerput (haaks op straat)	NT	GM MB	
29/01/2021	B	0			1		Muur	BST	NT	23*13*5	Correct	staand	zavel met kalkstippen	duidelijk	beerput met puinvulling	NT	GM MA	
10/03/2021	1	2	PR2		1		Muur	BST	NST	17*9*5	Correct	kops- streks afwisselend	KMO	duidelijk	Muur	NST	JD S2	
10/03/2021	2	2	PR2		1		Muur	BST	NT	? *12*5	Incorrect	Onregelmatig	Zavel	duidelijk	Muur	NT	JD S2	MBS1, MMO1
10/03/2021	3	2	PR2		1		Muur	BST	NT	? *12*5	Incorrect	Onregelmatig	Zavel	duidelijk	Muur	NT	JD M2	
10/03/2021	4	2	PR2		1		Vloer	NST	NST	37,5*36*1	Correct	Dambordpatroon	KMO	duidelijk	Vloer	NST	JD L2	
10/03/2021	5	1	PR1		1		Muur	BST	NT	22*10*6	Correct	Streks kruisverband	Zavel	duidelijk	Muur	NT	JD L15	MBS2, MMO2
10/03/2021	6	1	PR1		1		Muur	BST	NST	22*10*6	Correct	Streks kruisverband	KMO	duidelijk	Muur	NST	JD L18	MBS3
10/03/2021	7	1	PR1		1		Vloer	BST	NST	? *8*4	Correct	Streks	Trasmortel	duidelijk	Vloer	NST	JD L19	
10/03/2021	8	1	PR1		1		Muur	BST	NST	18*10*5,5	Correct	Streks kruisverband	KMO	duidelijk	Muur	NST	JD L4	MBS4, MMO3
10/03/2021	9	1	PR1		1		Vloer	BST	NT-NST	? *11*6	Correct	Streks	Zavel	duidelijk	Vloer	NT-NST	JD L17	
10/03/2021	10	1	PR1		1		Muur	BST	NT	22*10*5	Correct	Streks kruisverband	Zavel	duidelijk	Muur	NT	JD M8	MBS5, MMO4
10/03/2021	11	1	PR1		1		Vloer	BST	NT	?	Incorrect		Zavel	duidelijk	Vloer	NT	JD L9	
10/03/2021	12	1	PR1		1		Muur	BST	NST	22*11*5	Correct	Streks kruisverband	KMO	duidelijk	Keldermuur tegenhanger M15	NST	JD S4	MBS6, MMO5
10/03/2021	13	1	PR1		1		Muur	BST	NST	18*8*5	Correct	Streks	KMO	duidelijk	Muur	NST	OD M14	MBS7, MMO6
10/03/2021	14	1	PR1		1		Vloer	BST	NT-NST	23*11*5	Correct	Kops	Zavel	duidelijk	Vloer	NT-NST	JD M13	MBS8, MMO7
10/03/2021	15	1	PR1		1		Muur	BST	NST	22*10*5	Correct	Streks kruisverband	KMO	duidelijk	Keldermuur tegenhanger M12	NST	GM M12	
10/03/2021	16	1	PR1		1		Muur	BST	NST	19,5*9*6	Correct	Streks kruisverband	Zavel	duidelijk	Muur	NST	GM M12	
10/03/2021	17	1	PR1		1		Vloer	BST	NT-NST	?	Incorrect		Zavel	duidelijk	Vloer	NT-NST	JD L21	
11/03/2021	18	2			1		Muur	BST	NST	18*11*6	Correct	kops- streks afwisselend	Zavel	duidelijk	Muur bestaande historische kelderd	NST	OD M2	
11/03/2021	19	2			1		Muur	BST	NT-NST	20*10*5	Correct	Kops- streks kruisverband	KMO	duidelijk	Muur bestaande historische kelderd	NT-NST	OD M2	
11/03/2021	20	1			1		Vloer	BST	NST	14*14*2	Correct		CMO	duidelijk	Kelder vloer	NST	GM M12	
11/03/2021	21	1			1		Muur	BST	NST	20*10*7	Correct	Kops	Zavel	duidelijk	Trap?	NST	GM M12	

5.10 Stalenlijst

Stalenlijst proefputtenonderzoek: projectcode 2021A284

5.10.1 Baksteen

Datum	Monster-nummer	Werkput	Vlak	Sector	Vak/Profiel	Spoor/Muur	Laag	Vlak/Coupe	Verzamel-wijze	Volume (afm in cm)	Doel v.h. staal	Voorbereid-ende handelingen	Analyse	Foto	Opmerkingen
10/03/2021	MBS1	1	1			M2			manueel	?x12x5,5					Gebroken, niet compleet
10/03/2021	MBS2	1	1			M5			manueel	22,5x10,5x8					Gebroken in meerdere delen
10/03/2021	MBS3	1	1			M6			manueel	?x9,5x7					Gebroken, niet compleet
10/03/2021	MBS4	1	1			M8			manueel	24x12x5					
10/03/2021	MBS5	1	1			M10			manueel	24x10,5x6					
10/03/2021	MBS6	1	1			M12			manueel	22x10x7					in 2 delen gebroken
11/03/2021	MBS7	1	1			M13			manueel	?x10x7					Gebroken in meerdere delen
11/03/2021	MBS8	1	1			M14			manueel	?x13,5x6					in 2 delen gebroken

5.10.2 Mortel

Datum	Monster-nummer	Werkput	Vlak	Sector	Vak/Profiel	Spoor/Muur	Laag	Vlak/Coupe	Verzamel-wijze	Volume	Doel v.h. staal	Voorbereid-ende handelingen	Analyse	Foto	Opmerkingen
10/03/2021	MMO1	1	1			M2			manueel	1 zakje					
10/03/2021	MMO2	1	1			M5			manueel	1 zakje					
10/03/2021	MMO3	1	1			M8			manueel	1 zakje					

Datum	Monster- nummer	Werkput	Vlak	Sector	Vak/Profiel	Spoor/Muur	Laag	Vlak/Coupe	Verzamel-wijze	Volume	Doel v.h. staal	Voorbereid- ende handelingen	Analyse	Foto	Opmerkingen
10/03/2021	MMO4	1	1			M10			manueel	1 zakje					
10/03/2021	MMO5	1	1			M12			manueel	1 zakje					
11/03/2021	MMO6	1	1			M13			manueel	1 zakje					
11/03/2021	MMO7	1	1			M14			manueel	1 zakje					